

MARKANIN ALAN ADI OLARAK KULLANILMASINDA KARŞILAŞILAN UYUŞMAZLIKLARDA TAHKİM MEKANİZMALARININ YERİ

Dr. Fatih Buğra ERDEM*

Öz

İnternet üzerinden bilgiye erişimin en önemli araçlarından birisi haline gelen alan adları ticaretin olmazsa olmaz (sine qua non) bir unsuru haline gelmiştir. Bu bağlamda markaların alan adı olarak kullanılması yaygın bir uygulamaya dönüşmüş olsa da böyle bir alan adı tescili suiniyetle (başkasına ait markanın alan adı olarak kullanımı gibi) yapılmış da olabilir. Bu gibi sınai mülkiyete ilişkin uyuşmazlıkların çözümü yakın bir geçmişe kadar mutlak biçimde mahkemelerin münhasır yetki alanı dahilinde değerlendirilmekteydi. Diğer bir ifade ile, anılan uyuşmazlıkların tahkime elverişli olmadığı yönünde bir fikir birliği mevcuttu. Ancak günümüzde marka ve alan adı uyuşmazlıklarının çözümünde arabuluculuk ile ulusal/uluslararası tahkim yargılaması en sık başvuru yargı yollarından birisi haline gelmiştir. Bu çalışma, marka ve alan adı uyuşmazlıklarında ve özellikle markanın haksız şekilde alan adı olarak kullanılmasına ilişkin uyuşmazlıklarının çözümüne dair genel anlayışı resmetmeyi ve bu uyuşmazlık-

* Dr. Öğretim Üyesi, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye | Ass. Prof. Dr., Social Sciences University of Ankara, Faculty of Law Commercial Law Department, Ankara, Turkey.

✉ fatihbugra.erdem@asbu.edu.tr • ORCID 0000-0001-8654-2684.

✉ **Atıf Şekli** | Cite As: ERDEM, Fatih Buğra: “Markanın Alan Adı Olarak Kullanılmasında Karşılaşılan Uyuşmazlıklarda Tahkim Mekanizmalarının Yeri, SÜHFD, C. 31, S. 1, 2023, s. 261-296.

✉ **İntihal** | Plagiarism: Bu makale intihal programında taranmış ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. | This article has been scanned via a plagiarism software and reviewed by at least two referees.

✉ Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır. | This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

ların tahkim yoluyla çözümüne ilişkin güncel gelişmeleri değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Alternatif Uyuşmazlık Çözümü • Marka • Alan Adı • Markanın Alan Adı Olarak Kullanılması • Dünya Fikri Mülkiyet Ofisi • Milletlerarası Ticaret Odası

THE USE OF ARBITRATION MECHANISMS IN THE DISPUTES OF USING THE TRADEMARK AS A DOMAIN NAME

Abstract

Domain names, which have become one of the most significant means of accessing information over the Internet, have become an irreplaceable element of commerce. In this context, although the use of trademarks as domain names has become a common practice, such a domain name registration may be made with fraud (such as the use of another's trademark as a domain name) and may constitute a tort. Until a short time ago, industrial property disputes were considered within the exclusive jurisdiction of the courts in almost all jurisdictions. Therefore, there was a consensus that these disputes were not arbitrable. Nevertheless, today, national/international arbitration can be regarded as the most frequently used remedies in the resolution of trademark and domain name disputes. This study, in light of mentioned facts, aims to illustrate the general understanding of the resolution of disputes regarding trademark and domain name, and especially discuss the alternative dispute resolution methods in these issues.

Keywords

Alternative Dispute Resolution • Trademark • Domain Name • The Use of Trademark as a Domain Name • WIPO • ICC

GİRİŞ

Bilgi ekonomisi, yeni ekonomi gibi çeşitli isimlerle anılan globalleşen ve dijitalleşen ekonomik düzende devletlere düşen en öncelikli sorumluluklardan bir tanesi sınai mülkiyetlerin etkin şekilde korunmasını tesis etmektedir. Çünkü sınai mülkiyetler aynı zamanda ekonomik ve sosyal refaha da olumlu yönde katkı sağlamaktadır. Öyle ki, devletler, fikri ve sınai haklar sağlamak suretiyle pazardaki adil rekabetin sürmesi, yeniliğin teşvik edilmesi, ekonomik büyüme ve istihdamın desteklenmesi gibi hedeflerini de gerçekleştirmiş olmaktadır. Bu hakların korunmasına ilişkin olarak, kısa bir süre önceye kadar Türk hukuku ve karşılaştırmalı hukuk yargı çevrelerinde fikri ve sınai mülkiyete ilişkin

uyuşmazlıklar mahkemelerin münhasır yetki alanı içerisinde değerlendirilmekte ve dolayısıyla bu uyuşmazlıkların tahkime elverişli olmadığı yönünde bir mutabakat süregelmekteydi. Ancak bilhassa 1999 yılından itibaren markanın alan adı olarak tescilinde ICANN nezdinde çözüm yolları sunulmaya başlanmıştır. Artık birçok yargı çevresi tarafından - belirli istisnalar dışında- sınai mülkiyet haklarına ilişkin uyuşmazlıkların tahkime elverişli olduğu kabul edilmiş durumdadır.¹ Örneğin, günümüzde lisans anlaşmalarına ilişkin uyuşmazlıkların çözümünde arabuluculuk ve (ulusal ve uluslararası) tahkim yargılaması en sık başvuru alan çözüm yolları arasında görülmektedir. Bununla birlikte, telif hakları ve ticari sırlara ilişkin ihtilaflar veyahut patent hakkının ihlal edilmesi ve telif ücretinin ödenmemesi gibi hususlar mevzubahis olduğunda da alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine başvurulması olağan bir yol haline dönüşmüştür.²

Tahkime elverişlilik bağlamında, sınai mülkiyet uyuşmazlıklarında benimsenen klasik görüş, uyuşmazlığa konu olan hakların devletler tarafından verilen imtiyazların bir sonucu olması sebebiyle nihai yargı yetkisinin de devlete ait olmasıdır. Diğer bir ifade ile ekonomik ve sosyal gelişmenin desteklenmesi için devletler tarafından kişilere ve kurumlara sağlanabilen fikri ve sınai mülkiyet haklarının varlığı ve korunması, tarafların serbest iradeleriyle belirleyebileceği bir müessese olmayıp, tahkim uygulamasına da konu olamayacaktır. Bununla birlikte Birleşik Krallık, Amerika Birleşik Devletleri, Almanya, İsviçre gibi ülkelerin benimsemiş oldukları modern görüşe göre, bir hakkın varlığının

¹ **JANKOVIC**, Nina, *International Arbitration and Intellectual Property (IP) Disputes*, 2021, <https://www.international-arbitration-attorney.com/international-arbitration-on-and-intellectual-property-ip-disputes> (Erişim Tarihi: 2.2.2023); **YÖRDEM**, Yılmaz, "Marka Hukukunda Arabuluculuk ve Tahkimin Uygulama Alanı", *Dicle Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dicle Adalet Dergisi*, C. 1, S. 1, 2017, s. 18; **TOPRAKKAYA BABALIK**, İrem, *Fikir ve Sanat Eserlerinden Doğan Uyuşmazlıkların Arabuluculuk Yolu ile Çözümü*, On İki Levha, 2021, s. 236-238; **İMAMOĞLU**, Mustafa, "Marka Hukukunda Tahkim ve Arabuluculuğun Yeri ve Türk Patent Enstitüsü'ndeki Uygulama Alanı", *TPMK Uzmanlık Tezi*, 2014, s. 65; **BOZKURT YÜKSEL**, Armağan, *Patent Uyuşmazlıklarının Çözüm Yolları: Milletlerarası Tahkim ve Devlet Yargısı, Yetkin*, 2009.

² Ancak madalyonun diğer yüzüne bakıldığında, devletlerin egemenlik alanlarının temini olarak addedilebilecek fikri hakların tesisi ve iptali hususları yalnızca devletlerce yetkilendirilen resmi kurumlar tarafından karara bağlanabilmektedir. Yani hakem heyetlerinin herhangi bir fikri hak koruması sağlaması ya da mevcut bir fikri hakkı iptal etmesi hiçbir zaman gündeme gelmemiştir.

(geçerliliğinin)tespiti durumu haricindeki tüm uyuşmazlık hallerinde tahkim yargılaması kabul edilmektedir.³ Bu bağlamda, esasen fikri ve sınai mülkiyet hakları devlet tekelinde kişilere sağlanan haklar olsa da, bir kez sağlandığında hak sahibinin özel mülkiyetine dönüşmekte olduğundan tarafların iradeleri tahkim yargılamasının kabul edilmesine ilişkin devletlerin de buna müsaade etmeleri gerekmektedir.⁴

I. FİKRİ VE SINAİ MÜLKİYETLERE İLİŞKİN ANLAŞMAZLIK TÜRLERİ VE TAHKİM EDİLEBİLİRLİKLERİ

Genel anlamda fikri ve sınai mülkiyetlere ilişkin uyuşmazlıklar hakkın ihlali (tecavüzü), geçerliliği, hakka sahiplik ve akdin ihlali olarak dört başlık altında yoğunlaşmaktadır.⁵ Bu anlaşmazlıklar içerisinde ilgili fikri ve sınai mülkiyete ilişkin hakkın ihlali ve akdin ihlali halleri çoğunlukla tahkim edilebilir olarak kabul edilirken, yalnızca birkaç yargı çevresi fikri ve sınai mülkiyet uyuşmazlıklarını külliyen tahkime elverişsiz olarak kabul etmektedir.⁶ Sonuç olarak hakim kanı, fikri ve sınai mülkiyetlere ilişkin uyuşmazlıkların tahkim yolu ile çözüme elverişli olduğu yönündedir. Bunun için birinci olarak, uyuşmazlık taraflarının tahkim şartını kabul etmeleri gerekmektedir. Uygulamada taraflar ekseriyetle uyuşmazlık ortaya çıkmadan önce lisans vb. sözleşmesel ilişkileri bağlamında tahkim şartı üzerinde mutabakata varmaktadırlar. Ancak, uyuşmazlık ortaya çıktıktan sonra da tarafların tahkim anlaşması yapmalarını suretiyle çözüm yolunu belirleyebilmeleri mümkündür. İkinci olarak, ilgili yargı düzeninin uyuşmazlık konusunu tahkim vasıtası ile çözülebilmesine izin vermiş olması gerekir. Örneğin Çin ve Rusya patent ve markaların geçerliliğine ilişkin olarak tahkime izin vermezken,⁷

³ **DESSEMONTET**, François, "Fikri Mülkiyet ve Tahkim", Ankara Barosu Fikri Mülkiyet ve Rekabet Dergisi, C. 7, 2007, s. 87; İngiltere Tahkim Kanunu, m. 69; Amerikan Patent Kanunu, bölüm 294; **EROĞLU**, Erman, "Arbitrator Integrity: Self-Interested Arbitrator in International Commercial Arbitration", Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 8, S. 2, 2022, s. 295-320.

⁴ Bununla birlikte belirtilmesi gerekir ki, koruma sağlanan ilgili mülkiyet kapsamının genişletilmesine ilişkin talepler her halükârda devletlerin düzenleme alanı içerisinde kalacaktır. Bkz. **DESSEMONTET**, s. 87.

⁵ **LEGLER**, Thomas, "Arbitration of Intellectual Property Disputes", Association Suisse de l'Arbitrage Bulletin, C. 37, S. 2, 2019, s. 291.

⁶ **JANKOVIC**.

⁷ Çin Patent Kanunu ve Çin Marka Kanunu ve yargı kararlarında fikri sınai haklara ilişkin uyuşmazlıkların tahkim edilebilirliğine ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır; **KOTELNIKOV**, Andrey/**KUROCHKIN**, Sergey/**SKVORTSOV**, Oleg, Arbitration in Russia, Wolters Kluwer, 2019, s. 116-117.

Hong Kong ve Singapur fikri ve sınai mülkiyet haklarına ilişkin her nevi uyuşmazlığın tahkime elverişli olduğunu kabul etmektedir.⁸

Tahkimin sağlayabileceği en temel avantaj teknik yeterlilikleri olan hakemlerin seçilmesi ve bu bağlamda uyuşmazlığın adil çözümü için sağlanacak nötr bir yargı ortamı (neutral forum) oluşturulmasıdır.⁹ Bu hususta birçok saygın tahkim otoritesinin ilke edindiği gibi hakem heyetlerinin uyuşmazlık tarafı devletlerden bağımsız olarak üçüncü ülkelerde oluşturuluyor olması tarafsız bir karar mekanizması sağlanması için önem arz etmektedir.¹⁰ Tahkim mekanizmasının en önemli özelliği hakemlerin taraflarca seçilmesi ve yargılama esnasında taraf menfaatlerinin ön planda tutulmasıdır.¹¹ Hassas bilgilerden oluşan patent, ticari sır gibi sınai haklara ilişkin bir uyuşmazlık gündeme geldiğinde uyuşmazlık taraflarının en temel isteği hassas bilgilerin korunması olacaktır ve bu bağlamda tahkim yargılamasının genel ilkeleri arasında yer alan gizlilik ilkesi daha da değerli hale gelecektir. Bir diğer önemli husus, tahkimin müştereken belirlenecek münhasır bir yargı yerinde ve belirlenen hukuk sistemi seçimi (single forum) sonucunda, doğrudan icra edilebilir kararlar ile sonuçlanmasıdır. Bu da daha az maliyetli, daha hızlı ve farklı yargı yerlerinde kaybedilecek hakların elimine edildiği bir mekanizma sunacaktır.¹² En az bu denli önemli bir diğer avantajı da 168 ülkenin tarafı olduğu New York Konvansiyonu bağlamında hakem ka-

⁸ Hong Kong Tahkim Yasası, bölüm 103D(1); Singapur Uluslararası Tahkim Yasası, bölüm 26B.

⁹ **TRACTENBERG**, Craig, "Nuts and Bolts of International Arbitration", *Franchise Law Journal*, C. 38, S. 3, 2019, s. 451-468; **EROĞLU**, Erman, "Due Process Rights in Arbitration in the light of the Austrian Supreme Court's Decision: Remote Hearings During the Pandemic", *Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 10, S. 1, 2022, s. 105-122 (Due Process Rights); **CUNIBERTİ**, Gilles, *Rethinking International Commercial Arbitration: Towards Default Arbitration*, Edward Elgar, 2017, s. 19-30.

¹⁰ Arbitration Rules of the London Court of International Arbitration (2020) para 6.1; LCIA Notes for Parties, para 52; Administrated Arbitration Rules of the Hong Kong International Arbitration Center (2018) Madde 11.2; HKIAC Practice Note on Appointment of Arbitrators (2018) Madde 3.1; Rules of Arbitration of the International Chamber of Commerce, Madde 13.5; ICC Note to National Committees and Groups of ICC on the Proposal of Arbitrators, para 43.

¹¹ **DESSEMONTET**, s. 86.

¹² **CELNIKER**, Craig/**HAMBRICK**, David/**THOMAS**, Sarah/**STEEL**, Daniel/**ZHU**, Cheryl/**HYUN**, Janelle, "Arbitration of Intellectual Property and Licencing Disputes", *Global Arbitration Review*, 2021.

rarlarının sınır ötesi tenfiz kabiliyetidir.¹³Tahkim kararlarının uygulanması hususunda Birleşmiş Milletler üye ülkelerinin neredeyse tamamı New York Konvansiyonu'nu kabul ederek, uluslararası hakem heyetlerinin kararlarını kendi iç hukuklarında uygun bulacaklarını taahhüt etmişlerdir.

Hakem kararlarının herkese karşı (*erga omnes*) mı yoksa sadece taraflar arasında (*inter partes*) mı hüküm doğuracağı hususu oldukça tartışmalıdır. Öncelikle belirtmek gerekir ki, hakem kararlarının herkese karşı mı yoksa sadece tarafların birbirlerine karşı mı hüküm doğuracağı hususunda farklı fikri ve sınai haklara ilişkin farklı ülke uygulamaları mevcuttur.¹⁴ Kural olarak, patentlerin iptali ve geçerliliğine ilişkin yalnızca ulusal mahkemelerin vermiş olduğu kararlar herkese karşı hüküm ifade eder. Bu nedenle, sınai hak sahipleri tahkim yolunu yargı yolundan daha güvenli görmektedirler. Öyle ki, tahkim kararı sınai hak sahibinin aleyhine verilmiş olsa dahi, bu yalnızca ilgili uyuşmazlık tarafı için hüküm ifade edecek olup, üçüncü kişilere herhangi bir talep hakkı doğurmaz.¹⁵ Uluslararası uygulamalar bağlamında neredeyse tüm yargı çevrelerinin fikri mülkiyet uyuşmazlıklarının çözümünde alternatif yöntemleri desteklediği görülmekte iken, Güney Afrika ve birkaç diğer ülke fikri ve sınai mülkiyet uyuşmazlıklarının tahkime külliye elverişsiz olduğunu kabul etmektedir.¹⁶

Anglosakson hukuk sistemi açısından sınai hakların tahkim edilebilirliğine ilişkin karşıt bir uygulama bulunmamakta fakat tahkim kararları yalnızca *inter-pares* etki yaratmaktadır. Bununla birlikte Birleşik Krallık mahkemeleri tahkimi çok geniş bir çerçevede yorumlamakta ve

¹³ The United Nations Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards (New York Konvansiyonu); The Multilateral Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Judgments in Civil or Commercial Matters.

¹⁴ **ADAMO**, Kenneth, "Overview of International Arbitration in the Intellectual Property Context", *Global Business Law Review*, C. 2, S. 7, 2011, s. 16; **WU**, Wei-hua, "International Arbitration of Patent Disputes", *John Marshall Review of Intellectual Property Law*, C. 10, 2011, s. 384-388.

¹⁵ **REED**, Matthew/**MILLER**, Ava/**TEZUKA**, Hiroyuki/**DOERNENBURG**, Anne-Marie, "Arbitrability of IP Disputes", 2021, <https://www.worldtrademarkreview.com/global-guide/the-guide-ip-arbitration/2021/article/arbitrability-of-ip-disputes> (Erişim Tarihi: 2.2.2023).

¹⁶ **JANSSON**, Therese, "Arbitrability Regarding Patent Law – An International Study", *Juridisk Publikation*, C. 1, 2011, s. 58-59.

uygulanmasını teşvik etmektedir.¹⁷ 1950, 1979 ve 1996 Tahkim Yasalarında fikri ve sınai hakların tahkimine ilişkin bir hüküm bulunmamakta, 1977 Birleşik Krallık Patent Yasası'nda ise tahkime sadece belirli koşulların gerçekleşmesi durumunda izin verilebileceği belirtilmektedir. Tüm bu yasal boşluğa rağmen, uygulamada fikri ve sınai hakların tahkime elverişli olduğu görülmektedir. Marka ve telif haklarına ilişkin uyuşmazlıklar tam olarak tahkime elverişli iken,¹⁸ patentin geçerliliği dahi (yalnızca *inter-pares* etki göstermesi kaydıyla) tahkim kararları ile çözüme bağlanabilmektedir.¹⁹ A.B.D. federal yasalarında açıkça patent uyuşmazlığı taraflarının ilgili uyuşmazlığı tahkim yolu ile çözebileceği (mevcut sözleşmedeki bir tahkim şartıyla ya da yapılacak ayrı bir tahkim anlaşmasıyla) öngörülmektedir. Buna göre, patent ya da patentten kaynaklanan herhangi bir hakkı içeren anlaşmalar, patentin geçerliliğine ya da ihlaline ilişkin uyuşmazlıklara yönelik olarak, tahkim şartı içerebilirler. Böyle bir şartın yokluğu halinde, taraflar ilgili uyuşmazlığın tahkim ile çözümünü üzerinde uzlaştıkları ayrı bir sözleşme yapmak suretiyle de tahkim yolunu kabul edebilirler. Uyuşmazlık taraflarının üzerinde anlaşmış oldukları tahkim şartı -sözleşmenin feshini gerektiren bir yasa hükmü ya da hakkaniyete aykırı bir durum söz konusu olmadıkça- geçerli, gayri kabili rucu ve icra edilebilirdir.²⁰ Ayrıca tahkim kararlarının yalnızca taraflar arasında etki doğuracağı da hüküm altına alınmıştır. Yani, hakem kararları nihai ve taraflar arasında bağlayıcıdır; ancak üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmez.²¹ Anglosakson hukuk geleneğini yansıtan temel yargılama sistemleri olan Birleşik Krallık ve Amerika Birleşik Devletleri hukuklarına paralel olarak Kanada,²² Avusturalya,²³

¹⁷ HOLLANDER, Pascal, "Report on the Public Policy Exception in the New York Convention", Dispute Resolution International, 2016, s. 13.

¹⁸ ADAMO, s. 58-62.

¹⁹ ADAMO, s. 60-62.

²⁰ 35 United StatesCode, § 294(a).

²¹ 35 United StatesCode, § 294(c).

²² Kanada Patent Yasası, (R.S.C., 1985, c. P-4) § 60(1); HENRIE, Caroline/HALLER, Adam/WALL, Kristin, "The Intellectual Property Law Review: Canada' in Dominick Conde", The Intellectual Property Review, 2021; SMITH, Matthew/COUSTE, Marina/HIELD, Temogen/JARVIS, Richard/KOCHUPILLAI, Mrinalini/LEON, Barry/RASSER, Jacobus/SAKAMOTO, Masamitsu/SHAUGHNESSY, Andy/BRANCH, Jonathan, "Arbitration of Patent Infringement and Validity Issues Worldwide", Harvard Journal of Law and Technology, C. 19, S. 2, 2006, s. 330.

²³ Elders CED v. DaravcoCorp; Larkden Pty Limited v. Lloyd Energy Systems Pty Limited.

Singapur²⁴ ve Hong Kong²⁵ hukuk sistemlerinde de benzer yaklaşımlar mevcuttur. Buna göre, sınai haklar konusunda ulusal mahkemelerin nihai karar yetkisi bulunmakta ve verilen kararlar herkese karşı hüküm doğurmaktadır. Tahkim uygulaması açısından incelendiğinde, bu yargı sistemleri taraflar arasında (interpartes) etki doğurması ve patentin geçerliliğine ilişkin olmaması şartıyla tahkimin sınai haklar için uygulanabileceği sonucuna varılabilecektir. Sonuç olarak, Anglosakson hukuk sisteminde fikri ve sınai haklara ilişkin uyuşmazlıkların büyük çoğunluğunun tahkime elverişli olduğu söylenebilir.

II. MARKA UYUŞMAZLIKLARI

6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu (SMK) m. 4'te markanın tanımı yapılmıştır. Buna göre, “marka, bir teşebbüsün mallarının veya hizmetlerinin diğer teşebbüslerin mallarından veya hizmetlerinden ayırt edilmesini sağlaması ve marka sahibine sağlanan korumanın konusunun açık ve kesin olarak anlaşılmasını sağlayabilecek şekilde sicilde gösterilebilir olması şartıyla kişi adları dâhil sözcükler, şekiller, renkler, harfler, sayılar, sesler ve malların veya ambalajlarının biçimi olmak üzere her tür işareten oluşabilir”. Tanımdan yola çıkıldığında markanın işaret ve ayırt edicilik unsuru olmak üzere iki unsuru olduğu görülmektedir.²⁶Marka hakkına ilişkin uyuşmazlıklar da bu iki unsur üzerinde kümelenebilir durumdadır.

Marka hakkına ilişkin verilmiş taahhütler, ya da markanın devrine ilişkin yapılmış olan sözleşmelerden kaynaklanan çok sayıda uyuşmazlık ulusal yargı mecraları haricinde ayrıca tahkim ve arabuluculuk gibi alternatif çözüm yöntemleri vasıtasıyla da çözümlenebilmektedir. Belirtilmesi gerekir ki, alternatif çözüm yöntemlerine başvurulabilmesi markanın taraflarca üzerinde serbestçe tasarruf kurabilecekleri bir hak olmasından kaynaklanmaktadır.²⁷ Bu kapsamda SMK m. 5'te belirtilen marka tescilinde mutlak ret nedenleri söz konusu ise uyuşmazlık taraflarının üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri bir marka hakkının varlığından söz edilemeyecektir. Buna göre; i) SMK m. 4 bağlamında

²⁴ 2019 Singapur Fikri ve Sınai Haklar Yasası.

²⁵ 2017 Hong Kong Tahkim Yasası.

²⁶ **TEKİNALP**, Ünal, Fikri Mülkiyet Hukuku, Vedat Kitapçılık, 2012, s. 343; **ARKAN**, Sabih, Marka Hukuku, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 1997, s. 36.

²⁷ **ÇALIŞKAN**, Yusuf, Uluslararası Fikri Mülkiyet Hukukunda Uyuşmazlık Çözüm Mekanizmaları: WIPO Tahkimi ve Dünya Ticaret Örgütü, Değişim Yayınları, 2008, s. 36.

marka olamayacak işaretler, ii) herhangi bir ayırt ediciliğe sahip olmayan işaretler, iii) ticaret alanında cins, çeşit, vasıf, kalite, miktar, amaç, değer, coğrafi kaynak belirten veya malların üretildiği, hizmetlerin sunulduğu zamanı gösteren veya malların ya da hizmetlerin diğer özelliklerini belirten işaret veya adlandırmaları münhasıran ya da esas unsur olarak içeren işaretler, iv) ticaret alanında herkes tarafından kullanılan veya belirli bir meslek, sanat veya ticaret grubuna mensup olanları ayırt etmeye yarayan işaret veya adlandırmaları münhasıran ya da esas unsur olarak içeren işaretler, v) malın doğası gereği ortaya çıkış şeklini ya da başka bir özelliğini veya teknik bir sonucu elde etmek için zorunlu olan veya mala asli değerini veren şekli ya da başka bir özelliğini münhasıran içeren işaretler, vi) mal veya hizmetin niteliği, kalitesi veya coğrafi kaynağı gibi konularda halkı yanıltacak işaretler, vii) Paris Sözleşmesinin ikinci mükerrer altıncı maddesine göre reddedilecek işaretler, viii) Paris Sözleşmesinin ikinci mükerrer altıncı maddesi kapsamı dışında kalan ancak kamuyu ilgilendiren, tarihi ve kültürel değerler bakımından halka mal olmuş diğer işaretler ile yetkili mercilere tescil izni verilmemiş olan armaları, nişanları veya adlandırmaları içeren işaretler, ix) dini değerleri veya sembolleri içeren işaretler, x) kamu düzenine veya genel ahlaka aykırı işaretler ve xi) tescilli coğrafi işaretten oluşan ya da tescilli coğrafi işaret içeren işaretler söz konusu olduğunda, tarafların artık markaları üzerinde serbestçe tasarruf etmeleri mümkün değildir. Çünkü zaten kanunen mutlak ret sebepleri arasında sayılan hallerden birisi vuku bulmuştur. Bu durumun tek istisnası, yine ilgili kanunun (SMK m. 5) “ç” bendidir. İlgili bent uyarınca, “aynı veya aynı türdeki mal veya hizmetlerle ilgili olarak tescil edilmiş ya da daha önceki tarihte tescil başvurusu yapılmış marka ile aynı veya ayırt edilemeyecek kadar benzer işaretler” söz konusu olduğunda, bu durum mutlak ret sebeplerinden birini teşkil ediyor olsa da SMK m. 5/3’te yer alan “Bir marka başvurusu, önceki marka sahibinin başvurunun tesciline açıkça muvafakat ettiğini gösteren noter onaylı belgenin Kuruma sunulması hâlinde birinci fıkranın (ç) bendine göre reddedilemez.” hükmü nedeniyle, bir muvafakatname söz konusu olduğunda taraflar artık üzerinde serbest tasarruf yetkileri bulunan marka hakkından dolayı ortaya çıkabilecek uyuşmazlıklarda arabuluculuk yöntemine başvurabileceklerdir. Mutlak ret sebepleri haricinde, SMK m. 6’da ‘marka tescilinde nispi ret sebepleri’ de ayrıca tanımlanmıştır. Nispi ret sebepleri söz konusu olduğunda, ilgili uyuşmaz-

lıgın arabuluculuk veya tahkim yöntemi ile çözülebilmesi hususunda karşıt bir görüş bulunmamaktadır.²⁸

Ancak nispi ret sebeplerine dayanılarak açılacak bir hükümsüzlük davası sonucunda marka tescilinin iptali neticesinde lisans alan ya da markayı devralan taraf SMK m. 27 bağlamında tazminat talebinde bulunacak olursa talep bir para alacağına dönüşeceğinden ötürü zorunlu arabuluculuk müessesesi gündeme gelecektir.²⁹ Bununla birlikte, esasen TTK m. 4 f.1(d) kapsamında, “her iki tarafın da ticari işletmesiyle ilgili hususlardan doğan hukuk davaları ve çekişmesiz yargı işleri ile tarafların tacir olup olmadıklarına bakılmaksızın [...] fikri mülkiyet hukukuna dair mevzuatta [...] öngörülen hususlardan doğan hukuk davaları ve çekişmesiz yargı işleri ticari dava ve ticari nitelikte çekişmesiz yargı işi sayılır. Ancak, herhangi bir ticari işletmeyi ilgilendirmeyen havale, vedia ve fikir ve sanat eserlerine ilişkin haklardan doğan davalar bundan istisnadır.”³⁰

SMK m. 17/1’e göre, “marka başvurusunun yayımlanmasından sonra herkes, marka başvurusunun 5 inci maddenin birinci fıkrasının (ç) bendi hariç diğer bentleri kapsamında tescil edilemeyeceğini belirten yazılı ve gerekçeli görüşlerini markanın tesciline kadar Kuruma sunabilir.” Bu kapsamda Türk Patent ve Marka Kurumu (TÜRKPATENT), gö-

²⁸ **GİRAY**, Eda, Fikri ve Sınai Mülkiyet Hukukunda Arabuluculuk, **EFEÇİNAR**, Ceyda/**YARDIM**, Mehmet (Editörler), Ticari Uyuşmazlıklarda Zorunlu Arabuluculuk, Seçkin, 2019, s. 39.

²⁹ **GİRAY**, s. 36.

³⁰ Gereğede belirtildiği üzere, “TRIPS ile WIPO anlayışına ve dünya literatüründeki gelişmeye uygun olarak “Fikri mülkiyet hukukuna” ibaresine yer verilmiş; ayrıca bu alanın dallarının adını sayma yöntemi terk edilerek, hükmün kapsamı genişletilmiştir. Çünkü, kavram TRIPS ile WIPO’nun terminolojisine uygun olarak *inter alia* fikri mülkiyet hukukunun markalara, patentlere, faydalı modellere, endüstriyel tasarımlara, coğrafi ad ve işaretlere, bitki çeşitleri ve ıslah haklarına, elektronik devrelerin topografyalarına, açıklanmamış bilgilere ilişkin mevzuatı ifade etmekte, yani sınai mülkiyeti de kapsayan daha geniş bir anlamda kullanılmaktadır.. Sonuç olarak, konusu bir para alacağı olan ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu, 5042 sayılı Yeni Bitki Çeşitlerine Ait İslahçı Haklarının Korunmasına İlişkin Kanun ve 5147 Sayılı Entegre Devre Topoğrafyalarının Korunması Hakkında Kanun bağlamında öngörülen hükümlerden kaynaklanan tazminat taleplerinde TTK 5A hükmü gereğinde dava öncesi zorunlu arabuluculuk söz konusu olacaktır. Bu bağlamda fikir ve sanat eserlerine ilişkin davaların mutlak ticari dava olmadığı fakat fikri mülkiyet hukukuna tabi davaların mutlak ticari dava olduğu belirtilmelidir. Bkz. **TANRIVER**, Süha, “Dava Şartı Arabuluculuk Üzerine Bazı Düşünceler”, TBB Dergisi, S. 147, 2020, s. 111.

rüşleri değerlendirmek suretiyle marka başvurusunu kısmen ya da tamamen reddedebilir (SMK m. 17/2). Ancak, üçüncü kişilerin görüşlerini sunabilmeleri, yani Bülten’de yayımlanmış bir marka başvurusunun SMK m. 5 kapsamında (birinci fıkrasının ç bendi hariç olmak üzere) tescil edilemeyeceğine dair görüşlerini markanın tesciline kadar sunabilmeleri için bu görüşlerin yazılı ve gerekçeli olması, inceleme için belirlenen ücretin ödenmesi ve bu ücretin ödendiğine dair ilgili evrakın TÜRKPATENT’e iletilmesi gerekmektedir.³¹ İlgili üçüncü kişilerin marka başvurusunun SMK m. 5 veya 6 kapsamında tescil edilmemesine ilişkin yapacakları başvurular için kanunda marka başvurusunun yayımından itibaren 2 aylık bir süre tanınmıştır. Bu süre içinde başvuru yapılmamışsa, itiraz yapılmamış sayılır (SMK m. 18). Ancak taraflar arabulucuya başvuru yapmış ve bu durumu TÜRKPATENT’e bildirmişlerse itiraz incelemesi üç ay için ertelenir. Tarafların talebi halinde bu sürenin üç ay daha uzatılabilmesi de mümkündür.

‘Yayıma itirazın incelenmesi’ başlıklı SMK m. 19 f. 4 uyarınca “kurum gerekli görmesi hâlinde tarafları uzlaşmaya teşvik edebilir. Uzlaşma ile ilgili hususlarda 7/6/2012 tarihli ve 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu hükümleri uygulanır.” Diğer bir ifade ile, SMK m. 19/4 bağlamında TÜRKPATENT’e arabuluculuğu teşvik edebilmesi için bir alan tanımıştır. Benzer bir düzenleme, markalarda olduğu gibi coğrafi işaret ve geleneksel ürün adı başvurularının incelenmesi için de tanınmıştır. SMK m. 40/5’e göre, “Kurum gerekli görmesi hâlinde tarafları uzlaşmaya teşvik edebilir. Uzlaşma ile ilgili hususlarda 6325 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.” Tarafların arabuluculuk yolunu tercih etmeleri durumunda, uyuşmazlık taraflarından birinin karşı tarafa yaptığı çağrı yanıtızsız kalırsa arabuluculuk teklifi reddedilmiş sayılacaktır; lakin bu durum tarafların yeniden arabuluculuk yoluna başvurulması yönünde bir engel teşkil etmemektedir.³² Son tahlilde ayrıca belirtilmesi gerekir ki, SMK tarafından da teşvik edilmeye çalışılan bu uzlaşma hallerinin,³³ vekillerce taraflara (vekil ile temsil edilmeleri

³¹ UZUNALLI, Sevilay, Marka Hukuku, Adalet, 2021, s. 75.

³² TOPRAKKAYA BABALIK, s. 236-238.

³³ Her ne kadar Sınai Mülkiyet Kanunu’nun anılan maddeleri kapsamında Türk Patent ve Marka Kurumunca tarafların uzlaşmaya teşvik edilmesi müessesesi mevcutsa da Kurum halihazırda bünyesinde bir kurumsal arabuluculuk merkezini haiz değildir. Ancak evrensel uygulamalar da değerlendirildiğinde, Kurum bünyesinde böyle bir platform oluşturulması oldukça fayda sağlayacaktır. Bkz. İMAMOĞLU, s. 65.

halinde) hatırlatılması ‘asile özen yükümlülüğü’ gereğince bir zorunluluktur.³⁴

Markaların korunması bir ekonomik sistemin etkin biçimde işlemesi için elzemdir. Ekonomik gelişmeyi güvence altına alan ve tüketici refahına katkı sağlayan ticari markalar hakkında, markanın usulsüz tescili, iltibas ya da geçersizliği gibi çok sayıda ulusal ve uluslararası düzeyde uyuşmazlık yaşanmaktadır. Çoğunluğu iltibas kaynaklı marka uyuşmazlıkları için hem maddi hem de zamansal tasarruf sağlamak niyetinde olan uyuşmazlık taraflarının, talepleri kapsamında karar verilmesini sağlayan alternatif çözüm yöntemlerine başvurdukları görülmektedir. Bu hususta karşılaştırmalı hukuk düzenleri incelendiğinde farklı yaklaşımların ele alındığı görülmektedir. Örneğin, Yunan hukuk uygulamasında, marka ihlallerine ilişkin zorunlu arabuluculuk öngörülmekte iken;³⁵ Amerikan hukuku bağlamında, marka hakkına ilişkin uyuşmazlıkların alternatif çözüm yöntemleri ile çözüme kavuşturulabilmesi mümkün kılınmıştır ve bu bağlamda zorunlu olmamasına rağmen en çok rağbet gören yol da arabuluculuk müessesesidir.³⁶ Ticari markaya ilişkin uyuşmazlıkların tahkim ile de çözüme kavuşturulması mümkündür. İngiltere’de marka anlaşmazlıklar genellikle tahkim ile çözümlenmekte, ancak ABD’de ticari marka uyuşmazlıklarının tahkimine ilişkin bir yasal düzenleme bulunmamaktadır. Bununla birlikte, ABD’de de marka ihlallerinin tahkimi mümkündür.³⁷

Her ne kadar marka hukukunda ülkesellik ilkesi mutlak olarak uygulansa da uluslararası anlaşmalar ile bu ilkenin istisnaları belirlenebilmektedir. Örneğin, bu kapsamda, AB hukuku bağlamında üye ülkelerin ‘Topluluk Markası’ kapsamında her bir ülkede ilgili markanın tescili

³⁴ ÇOLAK, Uğur, Türk Marka Hukuku, On İki Levha, 2023, s. 125.

³⁵ PERRAKI, Marina, Greece: Mandatory Mediation in Trademark Civil Disputes, 2018, <http://trademarkblog.kluweriplaw.com/2018/05/16/greece-mandatory-mediation-on-trademark-civil-disputes-2> (Erişim Tarihi: 2.2.2023).

³⁶ BLACKMAN, Scott/McNEILL, Rebecca, “Alternative Dispute Resolution in Commercial Intellectual Property Disputes”, American University Law Review, C. 47, S. 6, 1998, s. 1709-1734; SHACK, Jennifer/YATES, Susan, “Mediating Lanham Act Cases: The Role of Empirical Evaluation”, Northern Illinois University Law Review, C. 22, 2002, s. 287-335; MENDELL, Floyd/ASH, Karen, “Mediation of Trademark Disputes Has Advantages”, The National Law Journal, 2007.

³⁷ PIERCE, John/GUNTER, Pierre-Yves, “The Guide to IP Arbitration”, 2021. https://nyiac.org/wpcontent/uploads/2021/03/GAR_Guide_to_IP_Arbitration_1st_Edition.pdf (Erişim Tarihi: 2.2.2023).

yerine tek bir marka ile birden çok ülkede koruma sağlanması mümkündür. Bu uluslararası ticareti de destekleyen önemli bir gelişmedir. Türkiye üzerinden yapılacak topluluk markası başvurularında, Türk hukuk sisteminin 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu ile birlikte Avrupa Birliği hukuku ile tam uyumlu hale gelmesinin getirisi olarak başvurularda esasa ilişkin yaşanabilecek problemler minimum düzeyde kalmaktadır.³⁸

III. ALAN ADI UYUŞMAZLIKLARI

Alan adlarını internet sisteminin içerisinde alan adı sahibinin dileği bilgileri paylaşabileceği ve en yaygın olarak kullanılan WWW (World Wide Web) ağı üzerinde yer alan bir belirleyici olarak tanımlamak mümkündür.³⁹ Alan adları, özellikle ticari müesseselerin faaliyetlerini sürdürebilmeleri için artık olmazsa olmaz (*sine qua non*) nitelikte varlıklar haline dönüşmüştür. Ticari işletmelerin markalarını ön plana çıkarmak, tanınırlıklarını ve saygınlıklarını pekiştirmek için alan adlarından oldukça fayda sağladıklarını söylemek mümkündür. Alan adları bağlamında, ilk zamanlarda uygulanan 'first come first served' ilkesi gereğince, alan adının tahsisinde ilk başvuranın bu adı almasına ilişkin uygulama ve görüş hakimken; bu durumun zamanla marka hakkına zarar verdiği anlaşılmış ve bu uygulamanın sürdürülebilir olmadığı

³⁸ YÖRDEM, s. 18.

³⁹ NOMER, Füsün, İnternet Alan Adının Hukuki Niteliği ve Marka ve Ticaret Unvanı gibi Ayırt Edici Ad ve İşaretler ile Arasında Benzerlik Bulunmaması Sebebiyle Doğabilecek Hukuki Sorunlar, KENDİGELEN, Abuzer (Editör), Prof. Dr. Hayri Domaniç'e 80. Yaş Günü Armağanı, Beta, 2001, s. 396; MEMİŞ, Tekin, "İnternette Cins ve Meslek İsimlerinin Alan İsmi Olarak Kullanılması ve Ortaya Çıkan Sorunları", Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 1, S. 2, 2000, s. 464; MEMİŞ, Tekin, "İnternette Alan İsimleri Uyuşmazlıklarında Çözüm Arayışları ve WIPO Ara Raporu", Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, C. 19, S. 1-2, 1999, s. 513-527; OĞUZ, Sefer, "İnternet Alan Adı Hakkının Hukuki Niteliğinin Değerlendirilmesi", Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 9, S. 1, s. 13-30; ŞENOCAK, Kemal, "Tescilli Markanın Aynısının veya Benzerinin Alan Adı (Domain Name) Olarak Kullanılması Suretiyle Marka Hakkının İhlali", Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, C. 25, S. 3, s. 89-141; KIRCA, İsmail, "Tescilli Markanın Üçüncü Kişi Tarafından Alan Adı Olarak Kullanılması", KENDİGELEN, Abuzer, Prof. Dr. Ömer Teoman'a 55. Yaş Günü Armağanı, Beta, 2002, s. 527-544; BİLGE, Mehmet Emin, Ticari Ad ve İşaretler Arasında Karıştırılma Tehlikesi, Yetkin, 2014; ARIKAN, Murat Fahri, "Markaların Alan Adlarına Karşı Korunması", İstanbul Barosu Dergisi, C. 74, S. 7, 2000, s. 781-790; BAKKEN, Erlend, "Unauthorized Use of Another's Trademark on the Internet", UCLA Journal of Law and Technology, C. 7, S. 1, s. 1-31; SOYSAL, Tamer, İnternet Alan Adları Hukuku (Domain Name Law), Adalet, 2014 .

kabul edilmiştir. Ancak günümüzde yalnızca tanınmış marka veya ürünler için kullanılan “.com, .net, .org” ve benzeri alan adlarının (top-level domains) dışında kalan alan adlarının tescili talep konusu olduğunda, ilgili marka veya ürün sahibinin başvurusuna öncelik verilmektedir.⁴⁰

Belirtilmesi gerekir ki, alan adı hukuken bir marka olarak nitelendirilemez. Her ne kadar alan adları işletmenin sahip olduğu ürünlerin veyahut sağladığı hizmetlerin ayırt edici özelliklerine vurgu yapıp, ilgili mal veya hizmetin kökeninin tespit edilebilmesine katkı sağlasa da işletme adı, ticaret unvanı ya da marka gibi ayrı bir kategorizasyona dahil edilmemektedir. Ancak artık ticaretin sanallaşması, yani internet ortamına taşınması nedeniyle şirketlerin alan adları bir nevi markaları haline dönüşmüştür. Bu nedenle birçok yargı çevresinde alan adları, marka hukuku hükümleri ile koruma altına alınmaktadır.⁴¹ Ülkemizde Türk Medeni Kanunu bağlamında isim niteliği taşıyan alan adları,⁴² ilgili hükümlerce koruma altına alınmaktadır. Ancak küresel trend incelendiğinde, WIPO kararlarında da belirtildiği gibi markalar ve alan adları aynı amaca hizmet etiklerinden, alan adlarının marka hukuku bağlamında korunması gerektiği görüşü yadsınamayacaktır. Alan adları halihazırda ticari işletmenin devrine ilişkin Türk Ticaret Kanunu m. 11 f. 3 hükmünde yer alan ‘sürekli olarak işletmeye özgülenen malvarlığı unsurları’ kapsamında değerlendirildikleri için ticari işletmenin gayri maddi unsurlarından biri olarak sayılmaktadır. Alan adının sınai hak olup olmadığı hususunda tartışmalar devam ediyor olsa da 6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu m.5(1)c uyarınca, ticari işletmenin rehni kapsamında sayılan “fikri ve sınai mülkiyete konu haklar” dahilinde alan adlarının da kapsam içerisinde olduğu teorik olarak kabul edilmektedir.⁴³ Yargıtay kararları da alan adı kullanılarak marka

⁴⁰ **SUNDERLAND, Sara**, “Domain Name Speculation: Are We Playing Whac-A-Mole?”, Berkeley Technology Law Journal, C. 25, S. 1, s. 465-492.

⁴¹ **MEMİŞ**, s. 469.

⁴² **ÖZDEMİR**, Hayrünnisa, “Türk ve İsviçre Medeni Hukukunda Ad Üzerindeki Hak ve Korunması”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 57, S. 3, 2008, s. 561-598.

⁴³ **GÖLE**, Celal/**AYDOĞAN**, Gökhan, “Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu’nun Ticaret Hukuku Açısından Değerlendirilmesi”, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, C. 33, S. 1, s. 11; **UYUMAZ**, Alper/**TÜRK**, Mehmet Cemil, “Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Üzerine Düşünceler”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 25, S. 2, s. 1433.

hakkına tecavüze ilişkin uyuşmazlıkların marka hukuku kapsamında korunabileceğine işaret etmektedir.⁴⁴

Alan adlarına ilişkin olarak değinilmesi gereken son husus, 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu m. 5, 34 ve 35'e dayanılarak hazırlanan 7/11/2010 tarihli ve 27752 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 'İnternet Alan Adları Yönetmeliği' ("Yönetmelik")'dir. Temel amacı ".tr" uzantılı İnternet alan adlarının yönetimine ilişkin usul ve esasları belirlemek olan bu Yönetmelik'in 4. maddesine göre "a) Objektif nedenler aksini gerektirmedikçe niceliksel ve niteliksel devamlılık, ayırım gözetmeme, düzenlilik, verimlilik, nesnellik, orantılılık, şeffaflık, kaynakların etkin kullanılması ve teknoloji bağımsız davranılması, b) Serbest ve etkin rekabet ortamının sağlanması ve korunması, c) Tüketici haklarının korunması, ç) Hizmet kalitesinin yükseltilmesinin teşvik edilmesi, d) Uluslararası uygulamaların ve standartların dikkate alınması, e) Alan adlarına yönelik uygulamaların ülke koşullarına uygun, etkin ve uzun vadeli çözümler olması, f) Makul koşullarda, kolaylıkla faydalanılabilecek uygulamaların teşvik edilmesi, g) Gerçek ve tüzel kişilerin talep ettikleri hizmet dışında herhangi bir hizmet satın almak zorunda bırakılmaması ve ğ) Üçüncü kişilerin haklarının korunması" ilkeleri gözetilmiştir. Ancak bu Yönetmelik'in çalışmamız için önemi m. 23 ve 27 arasında düzenleme altına alınan Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Mekanizmasının zikredilmesidir. Alan adları ile ilgili ihtilafların çözüm sürecini hakemler veya hakem heyetleri vasıtasıyla yürüten Uyuşmazlık Çözüm Hizmet Sağlayıcılarının (UÇHS) taşıması gereken asgari şartların belirlenmesi ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından uygun görüldüğü takdirde uyuşmazlık çözüm mekanizmalarına dahil edilmeleri ilgili yönetmelik kapsamında detaylı olarak düzenlenmiştir. Tüm bu şartlar altında uyuşmazlık çözüm mekanizmasına başvuru için Yönetmelik'in m. 25 çerçevesinde aşağıda belirtilen üç şartın tamamının varlığı aranmaktadır.

⁴⁴ Yargıtay 11. HD, E. 2020/ 6288, K. 2021/6285, T. 17.11.2021; Yargıtay 11. HD, E. 2020/ 2192, K. 2021/4361, T. 24.05.2021; Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E. 2018/615, K. 2021/270, T. 10.06.2021; Yargıtay 11. HD, E. 2020/6039, K. 2021/4206, T. 28.04.2021; Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E. 2018/614, K. 2021/269, T. 10.06.2021; Yargıtay19. CD, E. 2021/4403, K. 2021/7178, T. 24.06.2021; Daha detaylı okuma için bkz., **KARA-GÜLMEZ**, Ali, "İnternet Alan Adları ve Bazı Hukuki Sorunlara İlişkin Yargı Kararları", Terazi Hukuk Dergisi, C. 9, S. 97, s. 48-55.

- İhtilaf konusu alan adının, sahip olunan ya da ticarete kullanılan marka, ticaret unvanı, işletme adı ya da diğer tanıtıcı işaretlerle benzer ya da aynı olması

- Alan adını tahsis ettiren tarafın bu alan adı ile ilgili yasal bir hakkı ya da bağlantısının olmaması

- Bu alan adının alan adı sahibi tarafından kötü niyetle tahsis edilmesi veya kullanılması

Yönetmelik m. 25/2'ye göre, belirtilen üç şartın da birlikte sağlandığını iddia eden şikâyetçi, uyuşmazlığın çözümü için UÇHS'lerden birini tercih ederek başvurusunu yapabilir. Şikâyetçi başvuruda bulunduğu UÇHS'nin kendisine kesin bir karar bildirmesine kadar aynı hususta başka bir UÇHS'ye başvuruda bulunamaz.

Yönetmelik'te hakemlerin seçimi ve niteliklerine ilişkin olarak belirli kriterler belirlenmiştir. Her şeyden önce UÇHS tarafından yayımlanacak listede yer almak isteyen hakemlerin muhakkak fikri mülkiyet hakları hukuku, marka hukuku, ticaret hukuku veya bilişim hukuku alanlarında uzman olması gerekir (Yönetmelik m. 26/1). Hakemlerin görevlerine başlayabilmeleri için uyuşmazlık konusu alan adına ve taraflarına ilişkin bağımsızlık ve tarafsızlıklarını gösterir yazılı beyanlarını UÇHS'ye sunmaları gerekmektedir (Yönetmelik m. 26/2). Hakemler, usul hukuku bağlamından, çalışmalarını kendilerine iletilen bilgi, belge ve delillerden oluşan dosya üzerinden yapmak zorundadırlar. Bu kapsamda, gerek görülmedikçe, uyuşmazlık taraflarını şahsen dinlenmesi mümkün olmamaktadır (Yönetmelik m. 26/3). Hakem veya hakem heyetinin ilgili uyuşmazlığı karara bağlarken ilgili mevzuat, içtihatlar ve yargı kararları göz önünde bulundurulmalıdır. Yapılan inceleme sonucunda şikâyetçi tarafın talebi doğrultusunda alan adlarının iptali ya da şikâyetçi tarafa devrine veya şikâyetçi tarafın talebinin reddi olmak üzere iki tür karar verilebilir. Kararlar basit çoğunlukla alınır ve hiçbir hakem çekimser oy kullanamaz (Yönetmelik m. 27).

IV. MARKANIN İNTERNET ALAN ADI OLARAK KULLANILMASI

Özellikle son çeyrek asırda hem ulusal hem de uluslararası ticaret hacminin katlanarak artış göstermesi, birden fazla haberleşme ağını tek bir çatı altında toplayan internet ağı sayesinde. Gerçek ve tüzel kişiler iktisadi amaçları doğrultusunda ilgili mal ve hizmetin tanıtılması ya da satılması için bir araç olarak internet adresleri kullanmaktadırlar. Her

şirketin bir internet sitesine sahip olması çağın gereklerinden olup, aynı zamanda Türk Ticaret Kanunu m. 1524 uyarınca denetime tabi olan sermaye şirketleri için internet sitesi açmak ve bu site üzerinden aktif bildirimlerde bulunmak bir zorunluluk haline de getirilmiştir. İlgili maddeye göre, '[Türk Ticaret Kanunu'nun] 397. maddenin dördüncü fıkrası uyarınca denetime tabi olan sermaye şirketleri, kuruluşlarının ticaret siciline tescili tarihinden itibaren üç ay içinde bir internet sitesi açmak ve bu sitenin belirli bir bölümünü şirketçe kanunen yapılması gereken ilanların yayımlanmasına özgülemek zorundadır...' İnternet siteleri birbirinden alan adları (domain names) ile ayrılırlar. Her alan adı emsalsiz (unique) olduğundan ötürü, herhangi bir engel olmaksızın bir alan adını almak için ilk başvuru yapan kişiye bu alan adı verilir. Bu durum, fırsatçılık faaliyetlerine zemin hazırlar ve kişiler kullanmayacak olsalar da başkalarına ait marka, ticaret unvanı ve benzer müesseseleri kendi adlarına tescil ettirmek suretiyle ilgili alan adlarını yüksek fiyatlara satmayı amaçlarlar (cybersquatting/ domain grabbing).⁴⁵ İnternet alan adlarına ilişkin uyuşmazlıkların büyük bir çoğunluğu kolayca edinilebilmeleri nedeniyle .com, .net, .org., .info, .tr gibi genel uzantılı adlar ile ilgili olanlardır. Özellikle alan adı ile ticari marka ya da ticaret unvanı aynı olduğunda sorun daha da derinleşmektedir.⁴⁶

Hak aranırken en hızlı ve kolay yöntem olarak, WIPO tarafından 1999 yılında kabul edilen 'Alan Adı Uyuşmazlıklarının Çözümü için Yeknesak Politikalar' (The Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy -UDRP)⁴⁷ ekseninde 'İnternet Tahsisli Sayılar ve İsimler Kurumu'

⁴⁵ **WRIGHT**, Steven, "Cybersquatting at the Intersection of Internet Domain Names and Trademark Law", IEEE Communications Surveys and Tutorials, C. 14, S. 1, 2012, s. 193-205; **MERCER**, John, "Cybersquatting: Blackmail on the Information Superhighway", Boston University Journal of Science and Technology Law, C. 6, 2000, s. 290-312; **OĞUZ**; **ŞENOCAK**; **SOYSAL**; **BOZBEL**; **KAYA**, Mehmet, "İnternet Alan Adı (Domain) Uyuşmazlıklarının Çözümünde Alternatif Yöntemler: UDRP, URS ve TRABİS Karşılaştırılması", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 27, S. 2, 2021 (İnternet Alan Adı), s. 1466..

⁴⁶ **BAL**, Nurullah, "İnternet Alan Adları ve İnternet Alan Adı Uyuşmazlıklarının Tahkim Yoluyla Çözümlemesi", Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 17, S. 1-2, s. 315; **OĞUZ**, Sefer, İnternet Alan Adı (Domain Name) Haklarının Korunması, Seçkin, 2018, s. 479.

⁴⁷ Alan adı uyuşmazlıklarının çözümü için Yeknesak Politikalar kendine özgü kuraları dolayısıyla lex digitalis olarak anılmakta ve alan adını son kaydeden kullanıcı ile bu alan adına ilişkin hak sahibi olduğu iddiasını ileri süren kişi arasındaki uyuşmazlıkların çözümünde temel ilkeleri belirlemektedir. Bkz. **KETTEMANN**,

(The Internet Corporation for Assigned Names and Numbers – ICANN) kurulmuştur. Markanın alan adı olarak tescil edilmesine ilişkin olarak UDPR m. 2 ve 4 bağlamında alan adının kullanımının engellenmesi üç koşulun birlikte varlığı şartına bağlanmıştır: (i) alan adı ve ticari/hizmet markası arasında birebir aynı veya karıştırılma (iltibas) tehlikesine yol açabilecek düzeyde benzerlik, (ii) alan adının tescilinde, ilgili ad üzerinde hiçbir hak ve meşru menfaatin bulunmaması, (iii) alan adının kötü niyetle tescil edilmiş ve kullanılıyor olması. Bu hususların tümünün varlığı iddia eden marka sahibince ispatlanmadığı sürece alan adı üzerinde bir hak ileri sürülemeyecektir. Burada WIPO içtihatlarına göre, marka sahibinin markasının tescilli olması, ispat külfetini alan adını alan tarafa geçirecektir.⁴⁸

İltibas tehlikesinin ölçütü somut olay bağlamında değerlendirilmelidir. Bir markanın tercümesinin kullanımı (transliteration) ve kasıtlı olarak yapılan yazım hataları (typo-squatting) gibi haller iltibas tehlikesine örnek gösterilebilir.⁴⁹ Hak kriterine ilişkin olarak ise, ihtilaf konusu markanın tüketicilerinin yanlış surette yönlendirilmesi dolayısıyla meşru olmayan bir menfaat için kullanıldığı haller nazara alınır.

UDPR ekseninde WIPO bünyesinde yürütülen tahkim yargılaması, günümüzde alan adlarına ilişkin uyuşmazlıkların çözümünde en etkili merci olarak görülmektedir.⁵⁰ Özetle, alan adı sahipleri, UDPR gereği tahkim kararları ile bağlı olmaktadır.⁵¹

Matthias, *The Normative Order of the Internet*. Oxford University Press, 2020, s. 219; **MUELLER**, Milton, *Rulling the Root – Internet Governance and the Taming of Cyberspace*, MIT Press, 2002, s. 193; **BOZBEL**.

⁴⁸ **WIPO**, ‘WIPO Overview of WIPO Panel Views on Selected UDRP Questions’.

⁴⁹ **KAYA**, s. 1466.

⁵⁰ **WALKER**, Luke, ‘ICANN’s Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy’, *Berkeley Technology Law Journal*, C. 15, 2000, s. 289-311; **HELPER**, Lorraine/**DINWOODIE**, Graeme, ‘Designing Non-National Systems: The Case of the Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy’, *William and Mary Law Review*, C. 43, 2001, s. 141; **SOYSAL**, Tamer, ‘İnternet Alan Adları Sistemi ve Tahkim Kuruluşlarının UDRP Kurallarına Göre Verdikleri Kararlara Eleştirel Bir Yaklaşım’, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 21, S. 2, 2006, s. 481-507; **VIELLECHNER**, Lars, *The Transnational Dimension of Constitutional Rights: Framing and Taming ‘Private’ Governance Beyond the State*, **KJAER**, Poul (Editör), *The Law of Political Economy: Transformation in the Function of Law*, Cambridge University Press, 2020, s. 352.

⁵¹ **DESSEMONTET**, s. 90.

1999 yılından beri en yüksek internet idare organı olan ICANN, alan adı uyuşmazlıklarına yönelik belirli konularda tahkim yöntemi sunmaktadır. Bu konular, tahdidi olmamak kaydıyla, alan adının tescilli bir marka ile benzerliği, alan adı sahibinin alan adına ilişkin herhangi bir meşru faydası olmaması ve alan adının kötü niyetle tescil edilmiş ve kullanılmış olmasıdır. UDPR ekseninde şekillenen ICANN tahkim prosedürü zorunlu tahkime benzetilebilir. Zorunlu tahkime benzetilmesinin sebebi ise, alan adı alan tarafın ICANN tahkim usulünü kabul etmiş sayılmasından ötürüdür; alan adını alan kişi veya kurum bu durumdan haberdar olmasa dahi, ICANN-Kayıt Kuruluşları-Alan Adı Kaydettiren arasında yapılacak sözleşmelerde tüm taraflar zorunlu olarak ICANN'ın yetkisini kabul ederler.⁵² Öte yandan, klasik tahkim usulüne benzerliği ise, davacının ICANN'a başvurmadan önce ya da ICANN tahkim kararı yayımlandıktan sonra mahkemelere başvurma hakkının saklı olmasından ötürüdür. Kararın verilmesinden itibaren 10 gün içinde aleyhine karar verilen taraf mahkemeye başvurmuş olduğuna dair belgeleri ICANN'a bildirmese, alan adını tescil eden kurum, ilgili kararı herhangi bir tanıma veya tenfiz kararına ihtiyaç duyulmaksızın uygulamak zorundadır. ICANN tahkim usulünün klasik tahkimden bir diğer farkı ise verilen kararların kamuya duyurulmasıdır.

ICANN tahkim usulünün uygulanması için en çok tercih edilen kurum ICANN tarafından akredite edilmiş olan Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO)'dür.⁵³ ICANN tarafından akredite olan diğer kuruluşlar sırasıyla 'Arab Center for Domain Name Dispute Resolution', 'Asian Domain Name Dispute Resolution Centre', 'Canadian International Internet Dispute Resolution Centre', 'The Czech Arbitration Court Arbitration Center for Internet Disputes' ve 'National Arbitration Forum'dur.

⁵² NALBANT, Mustafa, "İnternet Alan Adı Uyuşmazlıklarında ICANN Tahkim Usulü ve Şartları", 2023. <https://www.ozgunlaw.com/makaleler/internet-alan-adi-uyusmazliklarinda-icann-tahkim-usulu-ve-sartlari-324> (Erişim Tarihi: 2.2.2023); KAPLAN, Yavuz, "İnternet Alan İsimlerine İlişkin Uluslararası Uyuşmazlıkların Çözümü Konusunda ICANN Yargılama Usulü", Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 7, S. 3-4, s. 697-720.

⁵³ Her ne kadar hızlı ve etkin çözüm sistemi sunulsa da usul hukukumuzdaki uygulamanın aksine, başvuru olumlu bir sonuç almış olsa dahi başvuru ücretini davaya rücu edememektedir. İstisnai olarak, başvuru ücretini bir kişilik hakem heyeti istemesi durumunda davalı üç hakem talep ettiğinde, masraflar yarı yarıya paylaşılacaktır.

Akredite edilmiş her kuruluş farklı ücretlendirme ve ek tahkim kuralları ile birbirinden ayrılmaktadır.

UDRP 2. maddesi uyarınca, alan adı başvuruçusu, talep ettiği alan adı üzerinde üçüncü kişilerin haklarını ihlal etmediğini kabul eder ve ihlal etmediğine ilişkin olarak gerekli bütün araştırmaları yapar. Bu bağlamda, bir uyuşmazlık ortaya çıktığında başvuruçunun hak ihlaline sebep olduğunu bilmediği yönünde yapacağı savunmalar hükümsüz olacaktır.⁵⁴

Hakkı ihlal edilen taraf ICANN tarafından akredite edilen herhangi bir kuruluşa başvurmak suretiyle (a) alan adının ticari bir marka ile aynı veyahut iltibasa sebep olabilecek kadar benzer olduğunu, (b) alan adı sahibinin haklı bir menfaati bulunmadığını ve (c) alan adının kötü niyetle iktibas edildiğini ispatlamak zorundadır.⁵⁵ Öngörülen üç unsurun tamamının varlığının ispatlanması dava şartıdır.⁵⁶ UDRP m. 4(b)'de hangi şartlar altında kötü niyetli tescilin ispatlanabileceğini belirtmiştir. Buna göre: "Madde 4(a)(iii) anlamında, özellikle Divan tarafından tespit edilmiş aşağıdaki hallerde, kötü niyetli bir tescil ve kullanmanın varlığı kabul edilir: (a) İnternet alan adının; davacıya, ticari marka veya hizmet markası sahibine, veya davacının rekabette bulunduğu kimseye, alan adının belgelenmiş tescil masraflarını aşan önemli miktardaki bir meblağ karşılığında esasen satma, kiralama veya sair şekilde devretme amacıyla tescil veya elde edilmiş olması; veya (b) Alan adı başvurusunun, ticari marka veya hizmet markası sahibinin markasını alan adı kullanılmasını engellemek amacıyla yapılmış ve bunu yaparken ticari gaye ile hareket edilmiş olması; veya (c) Alan adı başvurusunun esasen ticari rakiplerin işlerine zarar vermek amacıyla yapılması; veya (d) Alan adının kullanılması suretiyle, ticari kazanç temin etmek için, davalının markası ile kaynak, sponsorluk, ilişki veya internet sitesindeki ürün veya hizmetin tavsiyesi hususunda karışıklık meydana getirmek suretiyle

⁵⁴ **NALBANT.**

⁵⁵ Kötü niyetli tescil bağlamında verilen kararlara bakıldığında, alan adı sahibinin savunma yapmaması, ilgili alan adından rakip bir firmaya ya da pornografik içerikli bir alan adına otomatik yönlendirme yapması, kasıtlı olarak başkasına ait alan adını alması ve bilinçli olarak farklı bir haberleşme adresi sağlanması halleri kötü niyetli tescil olarak değerlendirilmektedir. Bkz. **NALBANT.**

⁵⁶ UDRP, madde 4(a).

internet kullanıcılarını kendi internet sitesine ya da başka bir siteye yönlendirmek.”⁵⁷

Alan adını haksız şekilde ihlal ettiği iddia edilen tarafın başvuruca karşı öne sürebileceği iddialar UDRP m. 4(c)’de tahdidi olmamak kaydıyla belirtilmiştir. Buna göre, “(a) Alan adı sahibinin, kendisine tahkim usulüne başvurulduğu bildirilmeden önce, alan adı veya buna uygun bir terimi bir mal veya hizmet arzı için kullanmış veya kullanılması için belirli hazırlıklar yapmış olması, (b) Alan adı sahibinin, bir marka veya benzeri işareti tescil ettirmiş olmamasına rağmen, alan adı altında olarak tanınmış olması, veya (c) Alan adının, ticari olmayan veya dürüst meşru bir şekilde, tüketicileri yanıltmak suretiyle ticari kazanç temin etmek veya ihtilaf konusu markaların değerini azaltmak amacı güdülmeksizin kullanılması” hallerinin ispatlanması durumunda alan adı sahibi aleyhine ileri sürülen iddialar hükümsüz kalacaktır. Belirlenen haller, alan adı sahibi tarafından ileri sürülmesi de hakem heyeti tarafından resen gözetilecektir.⁵⁸

1. Alan Adı Uyuşmazlıklarında Uluslararası Çözüm Organları

Alan adlarına ilişkin uyuşmazlıklar uluslararası saygın kuruluşların hakem heyetlerince çözümlenebilmektedir. ICANN tahkim usulünün yürütücülerine bakıldığında, en çok tercih edilen kurumun WIPO Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi olduğu görülmektedir.⁵⁹ Bununla birlikte öne çıkan kurumsal tüzel kişiliklerden bir diğeri Ulusal Tahkim Forumu (National Arbitration Forum)’dur. Merkezi Minneapolis’te olan ve 1986 yılından beri işletmelere tahkim ve arabuluculuk hizmeti sunan bu şirket, ICANN tarafından alan adlarının alternatif çözümü konusunda akredite edilmiştir. Oldukça fazla uyuşmazlığın çözüldüğü bir diğerkurum, 1977’de kurulan ve 2000 yılında ICANN tarafından akredite edilen ve New York merkezli Uluslararası Uyuşmazlık Önlenmesi ve Çözümü Enstitüsü (International Institute for Conflict Prevention & Resolution)’dür. Daha bölgesel bağlamda ise en aktif kurum Asya Alan Adı Uyuşmazlık Çözüm Merkezi (Asian Domain Name Dispute Resolution Centre)’dir. Aşağıda markanın alan adı olarak kullanılması sonu-

⁵⁷ UDRP, madde 4(b); **BOZBEL**, Savaş, İnternet Alan Adlarının (Domain Names) Korunmasında ICANN Tahkim Usulü, Seçkin, 2005.

⁵⁸ UDRP, madde 4(c); **BOZBEL**.

⁵⁹ **WIPO**, “WIPO Arbitration and Mediation Center, Including Domain Names”, WO/GA/54/13.

cunda ortaya çıkan uyuşmazlıklardan bazılarına ilişkin WIPO Tahkim ve Arbuluculuk Merkezi bünyesinde verilen kararlar sunulmaktadır.

2. WIPO Bünyesinde Tahkim

WIPO, Birleşmiş Milletler bünyesinde faaliyetlerini sürdüren ve fikri ve sınai haklar alanında uzmanlaşan bir kurumdur. Özellikle ticaretin evrensel bir boyuta taşınması ve fikri hakların sınır ötesi etkileri dolayısıyla ortaya çıkabilecek uluslararası unsurlu ticari uyuşmazlıkların çözümü için etkin (makul bir süre içinde bağımsız hakemler nezdinde) bir tahkim mekanizması sağlamaktadır.⁶⁰

WIPO tarafından uygulanan tahkim kurallarının en belirgin özelliği, tarafların WIPO tarafından sunulan tahkim yolunu seçmekle birlikte bağımsız hakem kararlarına karşı tüm kanun yollarından vazgeçmiş sayılacağı ve WIPO hakem heyetlerince alınacak bağlayıcı kararların derhal yerine getirilmesinin üstlenilmesidir. En güncel hali 1 Temmuz 2021 yılında yayımlanan WIPO Tahkim Kuralları dahilinde düzenlenen 'Kararların Etkisi' başlıklı 66(a) maddesi uyarınca, "Taraflar, WIPO Tahkim Kurallarının esas alındığı tahkim yargılamasını kabul ettiklerinde, hakem heyetlerince alınan kararların gecikmesiz olarak uygulamayı ve alınan kararların mutlak olduğunu kabul ederek, uygulanacak hukukun da buna uygun olması halinde, herhangi bir üst yargı yoluna başvurmamayı kabul ederler." Yani feragat,⁶¹ tahkime uygulanacak hukukça

⁶⁰ WIPO Tahkim ve Arbuluculuk Merkezi bünyesinde çözümlenen uyuşmazlıklara ilişkin istatistiklere bakıldığında 2011-2020 yılları arasında tüm uyuşmazlıklardan %25'i (çapraz lisans, patent hakkı ihlali, patent sahipliği, patent havuzları, araştırma geliştirme anlaşmaları, patent transferleri ve patent kullanım ücreti başlıkları altında değerlendirilen) patent uyuşmazlıklarına aittir. Hemen sonrasında %23 ile (markaların birlikte var olmaları, marka hakkı ihlali, marka hakkına itiraz ve markanın iptali başlıkları altında değerlendirilen) marka uyuşmazlıkları ikinci sırada yer almaktadır. Üçüncü sırada %21 ile (sanat, yayım, toplu işletme, eğlence, film ve televizyon formatları başlıkları altında değerlendirilen) telif hakları uyuşmazlıkları gelmektedir. Dördüncü sırada %17 ile (mobil uygulamalar, dış kaynaklardan yararlanma, sistemlerin birleştirilmesi, yazılım geliştirilmesi, yazılım lisansları ve telekomünikasyon teknolojileri başlıkları altında değerlendirilen) bilgi teknolojilerine ilişkin uyuşmazlıklar yer almaktadır. Son olarak da tüm uyuşmazlıklar içerisinde %14 paya sahip olan (dizayn, dağıtım, enerji, franchising, pazarlama ve spor başlıkları altında değerlendirilen) diğer ticari uyuşmazlıklar karara bağlanmıştır. Bu bağlamda, aşağıda sırasıyla en yüksek sayıda anlaşmazlık yaşanan sınai haklardan patent, marka ve alan adı uyuşmazlıklarına ilişkin geliştirilen çözüm mekanizmaları incelenecektir. Bkz. **WIPO**, 'WIPO Caseload Summary'.

⁶¹ Türk hukuku bağlamında feragat müessesesi incelendiğinde, Milletlerarası Tahkim Kanunu 15. maddesi ile, hakem heyetlerinin kararlarından önce iptal davası açılma-

müsaade edildiği takdirde mümkün olabilecektir. Düzenlenen bu feragat hükmü ile, kararların icrai niteliğinin güçlendirilmesi amaçlanmıştır.⁶²

WIPO tahkim yargılamaları için ayrıca hızlandırılmış tahkim kuralları bulunmaktadır. Olağan tahkim yargılamasına nazaran daha kısa vadede çözüm alınabilmesini sağlayan hızlandırılmış tahkim müessesesi davacının tahkim talebini içeren dava dilekçesini WIPO ve davacıya sunması ile başlar. Davalının, bu çerçevede, 20 gün içerisinde dava dilekçesine cevap vermesi gerekmektedir. WIPO, kural olarak, hızlandırılmış tahkim yargılamasını tek hakemle yürütür. Hakemin seçimi için uyuşmazlık taraflarının 15 gün içerisinde hakem önerebilmesi mümkün olduğu gibi, bir uzlaşma sağlanamaması halinde, taraflara 7 gün içerisinde cevaplanması koşuluyla bir hakem listesi sunulur. Bu süre içinde herhangi bir hakem tercihinde bulunulmazsa, sürenin sonunda WIPO tarafından bir hakem ataması yapılır. Tüm usul işlemlerin (uygulanacak hukukun belirlenmesi, bilirkişilik ve keşif işlemleri gibi) tamamlanması için 3 ay; kararın verilmesi için ise 1 aylık azami süreler öngörülmektedir.

a. Beko (UK) Limited v N&K Danışmanlık A.Ş.⁶³

İlgili uyuşmazlık Network Solutions, Inc. tarafından kayıt altına alınan “beko.com” alan adına ilişkindir. Beko (UK) Limited (‘Beko’), ilgili alan adının haksız bir biçimde N&K Danışmanlık A.Ş. (‘N&K’) adına tahsis edildiğinden bahisle 20 Nisan 2000 tarihinde WIPO Tahkim ve Arbuluculuk Merkezi (Merkez) vasıtasıyla şikayetçi olmuştur. Network Solutions, Inc. ilgili alan adının N&K tarafından alındığını doğrulamıştır. Bununla birlikte davalının aynı gün içinde ‘ozdilek.com’

sından kısmen veya tamamen feragat mümkün kılınmıştır. Buna göre, “taraflar, iptal davası açma hakkından kısmen veya tamamen feragat edebilirler. Yerleşim yerleri veya olağan oturma yerleri Türkiye dışında bulunan taraflar, tahkim anlaşmasına koyacakları açık bir beyanla veya sonradan yazılı şekilde anlaşmak suretiyle iptal davası açma hakkından tamamen feragat edebilecekleri gibi; yukarıda sayılan bir veya birkaç sebepten dolayı iptal davası açmak hakkından da feragat edebilirler.”

⁶² **BLACKABY**, Nigel/**PARTASIDES**, Constantine/**REDFERN**, Alan, Redfern and Hunter on International Arbitration, Oxford University Press, 2022, s. 420; **BOZKURT YÜKSEL**.

⁶³ **WIPO Arbitration and Mediation Center**, Case No. D2000-0316, Beko (UK) Limited v N&K Danışmanlık A/S (2000) <https://www.wipo.int/amc/en/domains/decision/s/html/2000/d2000-0316.html> (Erişim Tarihi: 2.2.2023).

ve bir gün öncesinde de ‘kocbank.com’ alan adlarını satın aldığını bildirmiştir. Bu bağlamda, şikayetçi, ‘Koçbank’ın da kendi ilişkili şirketine ait bir marka olduğunu beyan etmiştir. Merkez, ilgili alan adını tahsis eden Nalan Yağız’a ilgili ihlal başvurusuna ilişkin bildirimde bulunmuş fakat herhangi bir yanıt alamamıştır. Hal böyle olunca, başvurusunun (şikayetçinin) talebi üzerine, WIPO bünyesinde tek hakemden oluşan panel kurulmuştur.

Şikayetçi, ‘Beko’nun hem kendi şirketinin adı hem de ticaret unvanı olarak kullanmakta olduğunu belirtmiştir. Beko’nun kendisine ait ve oldukça bilinen bir marka olduğunu, bu kapsamda davalının meşru bir hukuki yararı olmaksızın kötü niyetli olarak alan adını satın aldığı ileri sürmüştür.

Nalan Yağız ise, davalı şirket olan N&K ile hiçbir bağı olmadığını; davalı olarak gösterilen N&K’nın mukim olduğu yerin aslında kendi ikametgahı olduğunu, bu adreste kurulu bir şirket olmadığını ve davalının mağduriyetinin giderilmesi için elinden geleni yapmak istediğini belirtmiştir. Ancak bu söylem hakem GeertGlas tarafından oldukça şüpheli addedilmiştir. Şikayetçinin, 5 Şubat 1998’de Nalan Yavuz’dan aldığı elektronik posta dikkate alınarak, davalının ilgili alan adını kötü niyetle tahsis ettiği ve amacının doğrudan şikayetçi şirkete satmak olduğuna kanaat getirilmiştir. İlgili elektronik posta aşağıdaki gibidir:

“Alan adınız, Beko.com, tarafımızca tescil edilmiştir. Kendi alan adınızla internet üzerinde tanıtımınızı yapabilmek için öncelikle alan adınızı tescil ettirmeniz gerekmektedir... Şirketlerinizin bilişim teknolojileri alanında yaptığı faaliyetleri takip ediyoruz... Şirketinizin adını içeren alan adına ilişkin hakların tarafınıza devri için sizlerle uzlaşmayı ummaktayız...”

Hakem heyeti (hakem), davalı tarafından tescil edilen ‘beko.com’ alan adını şikayetçinin markası olduğunu bilerek, hiçbir hukuki menfaati olmaksızın kötü niyetle elde etmiş ve kullanmasından bahisle, ilgili alan adının şikayetçi Beko’ya devrine hükmetmiştir.

b. Koç Holding A.Ş. v MarketWeb A.Ş.⁶⁴

İlgili uyuşmazlık Network Solutions, Inc. tarafından kayıt altına alınan “koc.com” alan adına ilişkindir. Koç Holding A.Ş. (‘Koç’), ilgili

⁶⁴ WIPO Arbitration and Mediation Center, Case No. D2000-1764, Koç Holding A.S. v MarketWeb A.S. (2001) <https://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2000/d2000-1764.html> (Erişim Tarihi: 2.2.2023).

alan adının haksız bir biçimde MarketWeb A.Ş. ('MarketWeb') adına tahsis edildiğinden bahisle 19 Aralık 2000 tarihinde WIPO Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi vasıtasıyla şikayetçi olmuştur. Network Solutions, Inc. ilgili alan adının MarketWeb tarafından alındığını doğrulamıştır. Şikayet konusu, davalı tarafa iletilmiş fakat belirlenen süre içinde yanıt alınamamıştır. Hal böyle olunca, başvuru sahibinin (şikayetçinin) talebi üzerine, WIPO bünyesinde tek hakemden oluşan panel kurulmuştur.

Koç, iddialarında 'Koç' adını bir marka olarak kullandığını ve şirketinin dünya çapında bilinir olduğunu, başvuru tarihinde 75 yıllık bir geçmişe sahip olduğunu, MarketWeb'in ise Koç adı ile herhangi bir ilişkisi olmadığı ve hali hazırda kullanmakta olduğu MarketWeb.com alan adı ile anılmakta olduğunu ve koc.com alan adını herhangi bir hukuki yararı olmaksızın yüksek fiyata satabilmek için aldığını iddia etmiştir. MarketWeb ise cevabında 'Koç' adı ile ne Amerikan ne Türk markaları siciline herhangi bir kayda rastlanmadığını belirtmiş ve devamında Türkiye'de birçok firmanın Koç markasını kullandığını eklemiştir. Koç Holding'in sahip olduğu tek markanın logosu olduğunu belirtmiş ve bu logoyu hiçbir şekilde kullanmadığını eklemiştir. Ardından hakem heyeti (hakem), Türk Patent Enstitüsü'ne 'Koç' markasının tescilli bir marka olup olmadığını sormuş ve bu markaya ilişkin bir başvuru olduğu fakat karara bağlanmadığı cevabını almıştır.⁶⁵

Hakem Thomas Webster nihai kararında UDRP 4(a) maddesinin birinci şartı bağlamında, tescilli bir markanın varlığının eksikliğinden bahisle davalının savunmasını haklı bulmuş ve 'koc.com' alan adının MarketWeb tarafından hukuki zeminde haklı bir şekilde tescil olduğuna hükmetmiştir.

c. Vakko Holding A.Ş. v Esat Ist⁶⁶

İlgili uyuşmazlık Register.com tarafından kayıt altına alınan "vakkorama.com" ve "vakkorama.net" alan adlarına ilişkindir. Vakko Holding A.Ş. ('Vakko'), ilgili alan adının haksız bir biçimde Esat Ist adına

⁶⁵ Tescilli bir markanın olmaması halinde dahi, hakem heyetlerince başvuru lehine sonuçlar çıkabilmektedir. Bkz. **WIPO Arbitration and Mediation Center**, Case No. D2000-1541, Cem Yılmaz v Roman Club International (2001) <https://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2000/d2000-1541.html>.

⁶⁶ **WIPO Arbitration and Mediation Center**, Case No. D2001-1173, Vakko Holding A.S. v Esat Ist (2001) <https://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2000/d2001-1173.html> (Erişim Tarihi: 2.2.2023).

tahsis edildiğinden bahisle 26 Eylül 2001 tarihinde WIPO Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi vasıtasıyla şikayetçi olmuştur. Register.com ilgili alan adının Esat Ist tarafından alındığını doğrulamıştır. Esat Ist bu alan adını aldığını doğrulamış ve ilgili alan adı koruması süresinin dolmuş olduğunu ileri sürerek haklı bir şekilde alan adını iktisap ettiğini belirtmiştir. Keza, şikayetçi firmayı tanımadığı ve ilgili markanın uluslararası düzeyde korunmadığını savunmasına eklemiştir. Hakem Knud Wallberg, tek hakem olarak yaptığı değerlendirmede, alan adı sahibinin Türkiye’de mukim olmasına rağmen Vakkorama markasını bilmediği yönündeki savunmayı geçerli görmemiştir. Bununla birlikte hakem, alan adı sahibinin şikayetçi Vakko’ya 20.000 Amerikan Doları karşılığında alan adını satmayı önerdiğini de tespit etmiştir. Tüm bu şartlar altında, uyuşmazlık konusu olan ‘vakkorama.com’ ve ‘vakkorama.net’ alan adlarının şikayetçi Vakko’ya devredilmesine karar vermiştir.

3. ICC Bünyesinde Tahkim

Sınai mülkiyet haklarının kapsamına, uygulanmasına ve geçerliliğine ilişkin kararlar ulusal ya da uluslar üstü kurumlar tarafından karar verilir. Örneğin bir ticari marka aynı zamanda AB ticari markası olarak tescil edilmişse ya da bir tasarım topluluk tasarımı olarak kabul edilmişse ülkelerin yargı yetkileri dışında kalacaktır.⁶⁷ Ancak bu düzenin oldukça muğlak ve aksak yanları olduğu düşünüldüğünden -özellikle kendi çıkarlarını en iyi şekilde nerede koruyabileceğini düşünen davacılar için- fikri haklar için daha yeknesak bir düzen uğraşı olduğu görülmektedir. Özellikle TRIPS ve Fikri Mülkiyet Haklarının Uygulanmasına İlişkin 29 Nisan 2004 tarihli 2004/48/EC sayılı Direktif bu bağlamda atılan en önemli adımlar olarak görülmektedir. Keza, ICC’nin yayımlamış olduğu ‘ICC Fikri Mülkiyet Yol Haritası’nın da üzerinde durmuş olduğu gibi, 2012’de yürürlük kazanan Amerikan İcatlar Yasası dahi, beynelmiyel fikri haklar sistemine uyum sağlama amacı gütmektedir.⁶⁸

Geleneksel dava yollarının oldukça çetrefilli, masraflı ve genellikle fikri haklara ilişkin uzman olmayan hakimler tarafından karara bağlanması gibi sebepler nedeniyle, özellikle büyük şirketler tarafından tahkim ve arabuluculuk yolları daha çok tercih edilmektedir. Bu bağlamda WIPO uygulamada esas aldığı UDRP ekseninde birçok uyuşmazlığı çözü-

⁶⁷ ICC, Intellectual Property Roadmap, s. 85.

⁶⁸ ICC, Intellectual Property Roadmap, s. 85.

me kavuşturmuştur.⁶⁹ ICC de fikri mülkiyet uyuşmazlıklarının yargıya taşınması hususundaki zorlukları tespit ederek uyuşmazlıkların çözümüne katkı sağlamıştır. Fikri mülkiyet yargı bölgeleri hakkında yayımlanmış olduğu raporda mahkemelerin yetkinliği, hakimlerin nitelikliliği, yargılama usulleri, deliller ve temsile ilişkin nüanslar detaylı olarak sunulmuştur. Bununla birlikte, ICC, bünyesindeki Uluslararası Alternatif Uyuşmazlık Çözümleri Merkezi ve Uluslararası Tahkim Merkezi ile fikri mülkiyet uyuşmazlıklarının çözümüne ilişkin tahkim ve arabuluculuk uygulamalarında başat kurumlardan birisidir.

Özellikle uluslararası ortaklıkların sayısının ve global ticaret hacminin artışı, fikri haklara ilişkin uyuşmazlıkların sınır ötesi (cross-border) yapısını daha da girift hale getirecektir. Bu nedenle taraflar, oyunun kurallarının önceden belirlenebilmesi için ICC tahkim şartlarını esas alabilirler. Bu bağlamda, ICC hakem heyetlerinin alacakları geçici tedbirler, yapacakları hızlı yargılamalar, gizli kararlar verilebilmesi⁷⁰ ve verecekleri acil durum kararları uyuşmazlık taraflarının tercih sebebi haline gelebilmektedir. Özetle, ICC Tahkim Kuralları tahkime ilişkin esaslarının belirlenmesinde de etkin rol oynamaktadır. Örneklandırmek gerekirse, ilgili kurallar acil durum hakemleri vasıtasıyla hızlandırılmış yargılama imkanı ve çok taraflı yargılamalar için kolaylaştırıcı prosedürler düzenleme altına alınmıştır.⁷¹

SONUÇ

Objektif tahkime elverişlilik bağlamında marka hakkına ilişkin uyuşmazlıkların çözümünün tahkime elverişli olduğu söylenebilir.⁷² Marka hakkının alan adı olarak kullanılması suretiyle tecavüz söz konusu olup olmadığı ve bu husustaki tazminat taleplerine ilişkin uyuşmazlıklar tahkim yoluyla etkili bir biçimde çözümlenebilmektedir.⁷³ Bu ça-

⁶⁹ ICC, Intellectual Property Roadmap, s. 86.

⁷⁰ ICC Tahkim Kuralları, m. 22/3.

⁷¹ ICC Tahkim Kuralları (2021), m. 30.

⁷² LEGLER, Thomas (2019). "Arbitration of Intellectual Property Disputes", AssociationSuisse de l'Arbitrage Bulletin, C. 37, S. 2, 2019, s. 293; EKMEKÇİ, Ömer/ÖZEKES, Muhammet/ATALI, Murat/SEVEN, Vural, Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk, On İki Levha, 2019; EMİNOĞLU, Cafer/ERDOĞAN, Ersin, Ticari Uyuşmazlıklarda İhtiyari ve Dava Şartı (Zorunlu) Arabuluculuk, Adalet, 2020.

⁷³ MANTAKOU, Anna, Arbitrability and Intellectual Property Disputes, Mistelis, Loukas/Brekoulakis, Stavros (Editörler), Arbitrability International & Comparative

lışma ayrıca yalnızca tahkim hususunda modern görüşe sahip ülkelerin değil, sınai hakların hükümsüzlüğüne ilişkin daha muhafazakâr bir tutum sergileyen Almanya'nın dahi marka hakkı sahibinin markasına dair alan adı uyuşmazlıklarını tahkim yoluyla çözüme kavuşturabileceğini göstermiştir. Benzer şekilde İsviçre hukukunda, mülkiyet hakkına ilişkin her türlü uyuşmazlığın uluslararası tahkime elverişli olduğu kabul edilmektedir.⁷⁴ Ulusal tahkime ilişkin ise İsviçre Medeni Usul Kanunu m. 354 uyarınca, ' tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebildikleri tüm hususlar ulusal ulusal tahkim ile çözüme kavuşturulabilir' hükmü tahkimin uygulanma alanını oldukça genişletmiştir.⁷⁵ Hakeza, Almanya ve İsviçre'de halihazırda ICANN tahkim usulü ülke alan adları çerçevesinde (Almanya için .de ve İsviçre için .ch) iç hukuklara entegre edilmiştir. Bu çerçevede, öğretide haksız rekabet halleri de dahil olmak üzere fikri ve sınai haklara ilişkin tüm uyuşmazlıkların tahkim ile çözüme kavuşturulabileceğine dair bir görüş birlikteliği oluşmuştur.⁷⁶

Perspectives, Wolters Kluwer, 2009, s. 270; **HUYSAL**, Burak, Milletlerarası Ticari Tahkimde Tahkime Elverişlilik, Vedat, 2010, s. 231.

⁷⁴ Federal Act on Private International Law of 18.12.1987, RS 291, m. 177

⁷⁵ Code of Civil Procedure, RS 272

⁷⁶ **LEGLER**, Thomas, Arbitrage en matiere de propriete intellectuelle ,Hirsch/Imhoos, Arbitrage, mediation et autres modes pour resoudre les conflits autrement, Schult-hess, 2019, s. 211; **KAUFMANN-KOHLER**, Gabrielle/**RIGOZZI**, Antonio, International Arbitration -LawandPractice in Switzerland, Oxford University Press, 2015, s. 102; **LEGLER**, Thomas, "Sind in Zukunft Patentstreitigkeiten in der Schweiz de lege lata nichtmehrschiedsfahig?", Association Suisse de l'ArbitrageBulletin, C. 28, S. 2, 2010, s. 257.

KAYNAKLAR

- ADAMO**, Kenneth, "Overview of International Arbitration in the Intellectual Property Context", *Global Business Law Review*, C. 2, S. 7, 2011, s. 7-28.
- ARIKAN**, Murat Fahri, "Markaların Alan Adlarına Karşı Korunması", *İstanbul Barosu Dergisi*, C. 74, S. 7, 2000, s. 781-790.
- ARKAN**, Sabih, *Marka Hukuku*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 1997.
- BAKKEN**, Erlend, "Unauthorized Use of Another's Trademark on the Internet", *UCLA Journal of Law and Technology*, C. 7, S. 1, s. 1-31.
- BAL**, Nurullah, "İnternet Alan Adları ve İnternet Alan Adı Uyuşmazlıklarının Tahkim Yoluyla Çözümlemesi", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 17, S. 1-2, s. 315-352.
- BİLGE**, Mehmet Emin, *Ticari Ad ve İşaretler Arasında Karıştırılma Tehlikesi*, Yetkin, 2014.
- BLACKABY**, Nigel/**PARTASIDES**, Constantine/**REDFERN**, Alan, *Redfern and Hunter on International Arbitration*, Oxford University Press, 2022.
- BOZBEL**, Savaş, *İnternet Alan Adlarının (Domain Names) Korunmasında ICANN Tahkim Usulü*, Seçkin, 2005.
- BOZKURT YÜKSEL**, Armağan, *Patent Uyuşmazlıklarının Çözüm Yolları: Milletlerarası Tahkim ve Devlet Yargısı*, Yetkin, 2009.
- BLACKMAN**, Scott/**McNEILL**, Rebecca, "Alternative Dispute Resolution in Commercial Intellectual Property Disputes", *American University Law Review*, C. 47, S. 6, 1998, s. 1709-1734.
- CELNIKER**, Craig/**HAMBRICK**, David/**THOMAS**, Sarah/**STEEL**, Daniel/**ZHU**, Cheryl/**HYUN**, Janelle, "Arbitration of Intellectual Property and Licencing Disputes", *Global Arbitration Review*, 2021.
- CUNIBERTİ**, Gilles, *Rethinking International Commercial Arbitration: Towards Default Arbitration*, Edward Elgar, 2017.
- ÇALIŞKAN**, Yusuf, *Uluslararası Fikri Mülkiyet Hukukunda Uyuşmazlık Çözüm Mekanizmaları: WIPO Tahkimi ve Dünya Ticaret Örgütü*, Değişim Yayınları, 2008.
- ÇOLAK**, Uğur, *Türk Marka Hukuku*, On İki Levha, 2023.

- DAL**, Seniha, "Türk Hukukunda İnternet Alan Adları (Domain Names) ve Bu Alandaki Son Gelişmeler", Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C. 28, S. 1, 2010, s. 479-497.
- DESSEMONTET**, François, "Fikri Mülkiyet ve Tahkim", Ankara Barosu Fikri Mülkiyet ve Rekabet Dergisi, C. 7, 2007, s. 86-90.
- EKMEKÇİ**, Ömer/**ÖZEKES**, Muhammet/**ATALI**, Murat/**SEVEN**, Vural, Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk, On İki Levha, 2019.
- EMİNOĞLU**, Cafer/**ERDOĞAN**, Ersin, Ticari Uyuşmazlıklarda İhtiyari ve Dava Şartı (Zorunlu) Arabuluculuk, Adalet, 2020.
- EROĞLU**, Erman, "Arbitrator Integrity: Self-Interested Arbitrator in International Commercial Arbitration", Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 8, S. 2, 2022, s. 295-320.
- EROĞLU**, Erman, "Due Process Rights in Arbitration in the light of the Austrian Supreme Court's Decision: Remote Hearings During the Pandemic", Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 10, S. 1, 2022, s. 105-122.
- GİRAY**, Eda, Fikri ve Sınai Mülkiyet Hukukunda Arabuluculuk, İçinde **EFEÇİNAR**, Ceyda/**YARDIM**, Mehmet (Editörler), Ticari Uyuşmazlıklarda Zorunlu Arabuluculuk, Seçkin, 2019.
- GÖLE**, Celal/**AYDOĞAN**, Gökhan, "Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'nun Ticaret Hukuku Açısından Değerlendirilmesi", Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, C. 33, S. 1, s. 5-51.
- HELPER**, Laurance/**DINWOODIE**, Graeme, "Designing Non-National Systems: The Case of the Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy", William and Mary Law Review, 2001.
- HENRIE**, Caroline/**HALLER**, Adam/**WALL**, Kristin, "The Intellectual Property Law Review: Canada' in Dominick Conde", The Intellectual Property Review, 2021.
- HOLLANDER**, Pascal, "Report on the Public Policy Exception in the New York Convention", Dispute Resolution International, 2016.
- HUYSAL**, Burak, Milletlerarası Ticari Tahkimde Tahkime Elverişlilik, Vedat, 2010.
- İMAMOĞLU**, Mustafa, "Marka Hukukunda Tahkim ve Arabuluculuğun Yeri ve Türk Patent Enstitüsü'ndeki Uygulama Alanı", TPMK Uzmanlık Tezi, 2014.

- ICC**, “Final Report on Intellectual Property Disputes and Arbitration”, ICC International Court of Arbitration Bulletin, C. 9, 1998, s. 42-43 (Final Report on Intellectual Property Disputes and Arbitration).
- ICC**, “Adjudicating Intellectual Property Disputes: An ICC Report on Specialised IP Jurisdictions Worldwide”, 2016 (Adjudicating Intellectual Property Disputes).
- ICC**, “The ICC Intellectual Property Roadmap: Current and Emerging Issues for Business and Policymakers”, 2020 (Intellectual Property Roadmap).
- JANSSON**, Therese, “Arbitrability Regarding Patent Law – An International Study”, Juridisk Publikation, C. 1, 2011, s. 58-59.
- KAPLAN**, Yavuz, “İnternet Alan İsimlerine İlişkin Uluslararası Uyuşmazlıkların Çözümü Konusunda ICANN Yargılama Usulü”, Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 7, S. 3-4, s. 697-720.
- KARAGÜLMEZ**, Ali, “İnternet Alan Adları ve Bazı Hukuki Sorunlara İlişkin Yargı Kararları”, Terazi Hukuk Dergisi, C. 9, S. 97, s. 48-55.
- KAUFMANN-KOHLER**, Gabrielle/**RIGOZZI**, Antonio, International Arbitration -Law and Practice in Switzerland, Oxford University Press, 2015.
- KAYA**, Mehmet, “İnternet Alan Adı (Domain) Uyuşmazlıklarının Çözümünde Alternatif Yöntemler: UDRP, URS ve TRABİS Karşılaştırılması”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 27, S. 2, 2021, s. 1462-1486.
- KETTEMANN**, Matthias, The Normative Order of the Internet. Oxford University Press, 2020.
- KIRCA**, İsmail, “Tescilli Markanın Üçüncü Kişi Tarafından Alan Adı Olarak Kullanılması”, **KENDİGELEN**, Abuzer, Prof. Dr. Ömer Teoman’a 55. Yaş Günü Armağanı, Beta, 2002, s. 527-544.
- KOTELNIKOV**, Andrey/**KUROCHKIN**, Sergey/**SKVORTSOV**, Oleg, Arbitration in Russia, Wolters Kluwer, 2019.
- LEGLER**, Thomas, “Sind in Zukunft Patentstreitigkeiten in der Schweiz de lege lata nicht mehr schiedsfähig?”, Association Suisse de l'Arbitrage Bulletin, C. 28, S. 2, 2010.

- LEGLER**, Thomas, Arbitrage en matiere de propriete intellectuelle, Hirsch/Imhoos (Editörler), Arbitrage, mediation et autres modes pour resoudreles conflit sautrement, Schulthess, 2019.
- LEGLER**, Thomas (2019). "Arbitration of Intellectual Property Disputes", Association Suisse de l'Arbitrage Bulletin, C. 37, S. 2, 2019, s. 289-304.
- LIEBSCHER**, Christoph, The Healty Award: Challenge in International Commercial Arbitration, Kluwer Law International 2003.
- MANTAKOU**, Anna, Arbitrability and Intellectual Property Disputes, Mistelis, Loukas/Brekoulakis, Stavros (Editörler), Arbitrability International & Comparative Perspectives, Wolters Kluwer, 2009.
- MEMİŞ**, Tekin, "İnternette Cins ve Meslek İsimlerinin Alan İsmi Olarak Kullanılması ve Ortaya Çıkan Sorunları", Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 1, S. 2, 2000, s. 463-478.
- MEMİŞ**, Tekin, "İnternette Alan İsimleri Uyuşmazlıklarında Çözüm Arayışları ve WIPO Ara Raporu", Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, C. 19, S. 1-2, 1999, s. 513-527
- MENDELL**, Floyd/**ASH**, Karen, "Mediation of Trademark Disputes Has Advantages", The National Law Journal, 2007.
- MERCER**, John, "Cybersquatting: Blackmail on the Information Superhighway", Boston University Journal of Science and Technology Law, C. 6, 2000, s. 290-312.
- MUELLER**, Milton, Rulling the Root – Internet Governance and the Taming of Cyberspace, MIT Press, 2002.
- NOMER**, Füsun, İnternet Alan Adının Hukuki Niteliği ve Marka ve Ticaret Unvanı gibi Ayırt Edici Ad ve İşaretler ile Arasında Benzerlik Bulunmaması Sebebiyle Doğabilecek Hukuki Sorunlar", Kendigelen, Abuzer (Editör), Prof. Dr. Hayri Domaniç'e 80. Yaş Günü Armağanı, Beta, 2001.
- OĞUZ**, Sefer, İnternet Alan Adı (Domain Name) Haklarının Korunması, Seçkin, 2018.
- OĞUZ**, Sefer, "İnternet Alan Adı Hakkının Hukuki Niteliğinin Değerlendirilmesi", Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 9, S. 1, s. 13-30.

- ÖZDEMİR**, Hayrünnisa, "Türk ve İsviçre Medeni Hukukunda Ad Üzerindeki Hak ve Korunması", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 57, S. 3, 2008, s. 561-598.
- SHACK**, Jennifer/**YATES**, Susan, "Mediating Lanham Act Cases: The Role of Empirical Evaluation", Northern Illinois University Law Review, C. 22, 2002, s. 287-335.
- SMITH**, Matthew/**COUSTE**, Marina/**HIELD**, Temogen/**JARVIS**, Richard/**KOCHUPILLAI**, Mrinalini/**LEON**, Barry/**RASSER**, Jacobus/**SAKAMOTO**, Masamitsu/**SHAUGHNESSY**, Andy/**BRANCH**, Jonathan, "Arbitration of Patent Infringement and Validity Issues Worldwide", Harvard Journal of Law and Technology, C. 19, S. 2, 2006, s. 299-357.
- SOYSAL**, Tamer, "İnternet Alan Adları Sistemi ve Tahkim Kuruluşlarının UDRP Kurallarına Göre Verdikleri Kararlara Eleştirel Bir Yaklaşım", Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C. 21, S. 2, 2006, s. 481-507.
- SOYSAL**, Tamer, İnternet Alan Adları Hukuku (Domain Name Law), Adalet, 2014.
- SUNDERLAND**, Sara, "Domain Name Speculation: Are We Playing Whac-A-Mole?", Berkeley Technology Law Journal, C. 25, S. 1, s. 465-492.
- ŞARLAK**, Zeynep, İnternet Alan Adının (Domain Name) Hukuki Niteliği ve Marka Hakkı Üzerindeki Etkisi,
- ŞENOCAK**, Kemal, "Tescilli Markanın Aynısının veya Benzerinin Alan Adı (Domain Name) Olarak Kullanılması Suretiyle Marka Hakkının İhlali", Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, C. 25, S. 3, s. 89-141.
- TANRIVER**, Süha, "Dava Şartı Arabuluculuk Üzerine Bazı Düşünceler", TBB Dergisi, S. 147, 2020, s. 111-142.
- TEKİNALP**, Ünal, Fikri Mülkiyet Hukuku, Vedat Kitapçılık, 2012.
- TOPRAKKAYA BABALIK**, İrem, Fikir ve Sanat Eserlerinden Doğan Uyuşmazlıkların Arabuluculuk Yolu ile Çözümü, On İki Levha, 2021.
- TRACTENBERG**, Craig, "Nuts and Bolts of International Arbitration", Franchise Law Journal, C. 38, S. 3, 2019, s. 451-468.

UYUMAZ, Alper/**TÜRK**, Mehmet Cemil, “Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Üzerine Düşünceler”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 25, S. 2, s. 1416-1456.

UZUNALLI, Sevilay, Marka Hukuku, Adalet, 2021.

VIELLECHNER, Lars, The Transnational Dimension of Constitutional Rights: Framing and Taming ‘Private’ Governance Beyond the State, Kjaer, Poul (kör), The Law of Political Economy: Transformation in the Function of Law, Cambridge University Press, 2020.

YÖRDEM, Yılmaz, “Marka Hukukunda Arabuluculuk ve Tahkimin Uygulama Alanı”, Dicle Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dicle Adalet Dergisi, C. 1, S. 1, 2017, s. 15-29.

WALKER, Luke, “ICANN’s Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy”, Berkeley Technology Law Journal, C. 15, 2000, s. 289-311.

WRIGHT, Steven, “Cybersquatting at the Intersection of Internet Domain Names and Trademark Law”, IEEE Communications Surveys and Tutorials, C. 14, S. 1, 2012, s. 193-205.

WU, Wei-hua, “International Arbitration of Patent Disputes”, John Marshall Review of Intellectual Property Law, C. 10, 2011, s. 384-388.

Yargı ve Tahkim Kararları

Elders CED v. Daravco Corp, 59 ALR 206,1984.

İstanbul 1. Fikri ve Sınai Haklar Hukuk Mahkemesi, T. 07.03.2013, K. 2012/182–2013/39.

Larkden Pty Limited v. Lloyd Energy Systems Pty Limited, NSWSC 268, 2011.

Y.19. CD, T. 24.06.2021, E. 2021/4403, K. 2021/7178.

Y. Ceza Genel Kurulu, T. 10.06.2021, E. 2018/614, K. 2021/269.

Y. Ceza Genel Kurulu, T. 10.06.2021, E. 2018/615, K. 2021/270.

Y. 11. HD, T. 17.11.2021, E. 2020/6288, K. 2021/6285.

Y.11. HD, T.24.05.2021, E. 2020/ 2192, K. 2021/4361.

Y.11. HD, T. 28.04.2021, E. 2020/6039, K. 2021/4206.

Y. 11. HD, T. 5.2.2014, E. 2013/11855, K. 2014/1986.

WIPO Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi, Dosya No. D2000-0316, Beko (UK) Limited v N&K Danismanlik A/S (2000).

WIPO Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi, Dosya No. D2000-1764, Koç Holding A.S. v MarketWeb A.S. (2001).

WIPO Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi, Dosya No. D2000-1541, Cem Yilmaz v Roman Club International (2001).

WIPO Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi, Dosya No. D2001-1173, Vakko Holding A.S. v Esat Ist (2001).

İnternet Kaynakları

JANKOVIC, Nina, "International Arbitration and Intellectual Property (IP) Disputes", 2021. Erişim adresi: <https://www.international-arbitration-attorney.com/international-arbitration-and-intellectual-property-ip-disputes> (Erişim Tarihi: 2.2.2023).

NALBANT, Mustafa, "İnternet Alan Adı Uyuşmazlıklarında ICANN Tahkim Usulü ve Şartları", 2023. Erişim adresi: <https://www.ozgunlaw.com/makaleler/internet-alan-adi-uyusmazliklarinda-icann-tahkim-usulu-ve-sartlari-324> (Erişim Tarihi: 2.2.2023).

PERRAKI, Marina, Greece: Mandatory Mediation in Trademark Civil Disputes, 2018. Erişim Adresi: <http://trademarkblog.kluweriplaw.com/2018/05/16/greece-mandatory-mediation-trademark-civil-disputes-2> (Erişim Tarihi: 2.2.2023).

PIERCE, John/**GUNTER**, Pierre-Yves, "The Guide to IP Arbitration", 2021. Erişim adresi: https://nyiac.org/wp-content/uploads/2021/03/GAR_Guide_to_IP_Arbitration_1st_Edition.pdf (Erişim Tarihi: 2.2.2023).

REED, Matthew/**MILLER**, Ava/**TEZUKA**, Hiroyuki/**DOERNENBURG**, Anne-Marie, "Arbitrability of IP Disputes", 2021. Erişim adresi: <https://www.worldtrademarkreview.com/global-guide/the-guide-ip-arbitration/2021/article/arbitrability-of-ip-disputes> (Erişim Tarihi: 2.2.2023).

WIPO, "WIPO Overview of WIPO Panel Views on Selected UDRP Questions", 2017. Erişim Adresi: <https://www.wipo.int/amc/en/domains/search/overview3.0> (Erişim Tarihi: 2.2.2023).

WIPO, "WIPO Caseload Summary", 2022. Erişim adresi: <https://www.wipo.int/amc/en/center/caseload.html> (Erişim Tarihi: 2.2.2023).